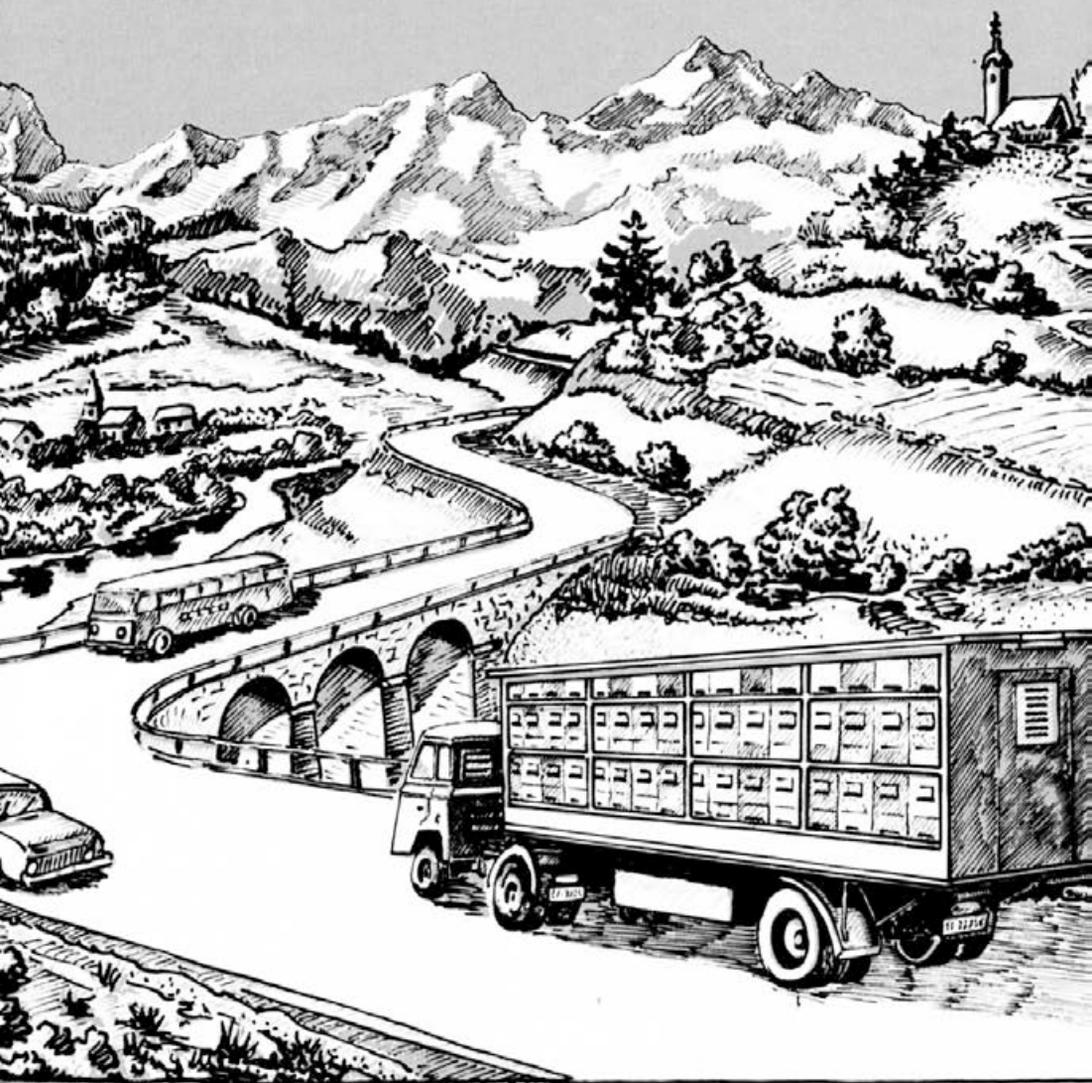

slovenski čebelar

VSEBINA

Jože Rihar: Prevozni čebelnjaki	109	Tilka Jamnik: Apiterapija	136
Inž. Jože Babnik: Kritični čas v čebelji družini	112	Ples čebel, Medeni jogurt	137
Ivan Krajnc: Električni vrtni stroj poganja točilo za med	113	Nikolaj Györfi: O pašah	137
Dr. Radovan Bratina: Iz čebelar- skih zapiskov Janka Vodopivca	115	RNDr. I. Matel: Izsledki pri upo- rabljanju propolisa v otorino- laringološki praksi	138
France Guna: Higiena v čebelarstvu	119	IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
Tone Nared: Čebelarjeva opravila v aprilu	122	Zaključni račun ZČDS za poslovno leto 1976	140
Jože Resnik: Pogovor z Antonom Skofom — poklicnim čebelarjem v pokoju	129	Bilanca ZČDS na dan 31. 12. 1976	141
Irena Petkovšek: Čebele na Taj- skem (pr. nadaljevanje)	131	Obračun sklada za izgradnjo ČIC na Brdu	141
Julij Mayer: Sončni topilnik samo- hod (pr.)	132	Izkaz dohodkov in izdatkov revije Slovenski čebelar za leto 1976	142
Anton Petrovič: Ne uničujmo paš- nih čebel	133	OSMRTNICE	
Martin Mencej: Izvor in posledice superčebele, ki ogroža ameriški kontinent (pr.)	134	BILTEN MEDEX — d. e. delo na domu in kooperacija	
Tilka Jamnik: Zdravilnost joda (pr.)	135	Mitja Vošnjak: Kaj je ugotovil pri- marij Feiks (Odlomek iz knjige »Propolis — zdravilo jutrišnjega dne« ki bo izšla pri Mladinski knjigi)	126
NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA		Voščine, vosek in satnice pri Me- dexe	127
Julij Mayer: Sladkor iz drevesnih sokov (pr.)	136	Dipl. inž. Simon Smuk: Barva medu	123

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 150,00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelar-
skih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II.

Izdajatelj: svet: Dušan Svára, predsednik; člani: Ludvik Klun, Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Joško Šlander in Janez Terlep.

Uredniški odbor: inž. Jože Babnik, inž. Ludvik Klun, inž. Anton Krajnc, Martin Mencej, Anton Rems, prof. Edi Senegačnik, dr. Nežka Snoj.

Glavni urednik: Janez prof. Mihelič, odgovorni urednik: inž. Ludvik Klun.

Odgovorni urednik Biltena — Medex — exp. imp. Maks Gregorc.

Letna naročnina za nečlane 160,00 za tujino 200,00, za člane čebelar-
skih organizacij drugih republik 100,00 dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje naročnino v obrokih se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. St. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636, Telefon: 20-208.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Zunanja stran ovitka delo Vilija Kožarja.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 121-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala Tiskarna Ljubljana v 6400 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.

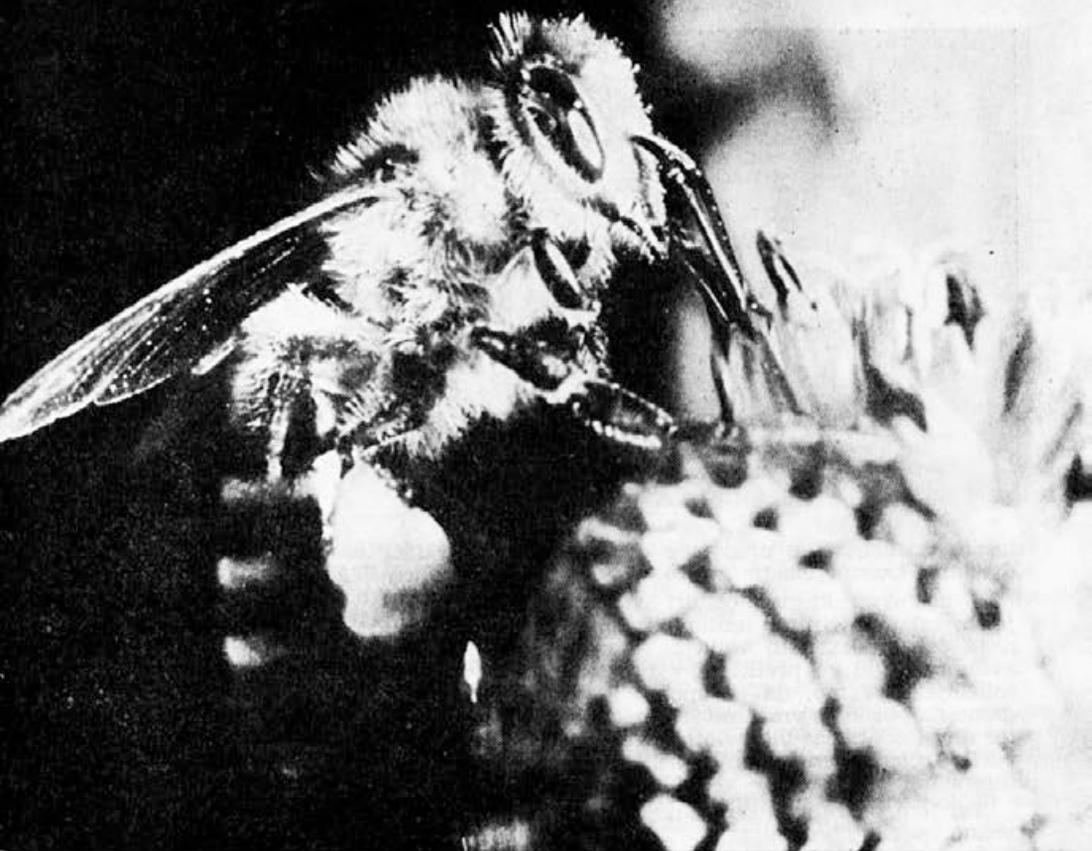

Foto: Ivan Valdhiter

UDK 638.141.4

PREVOZNI ČEBELNJAKI

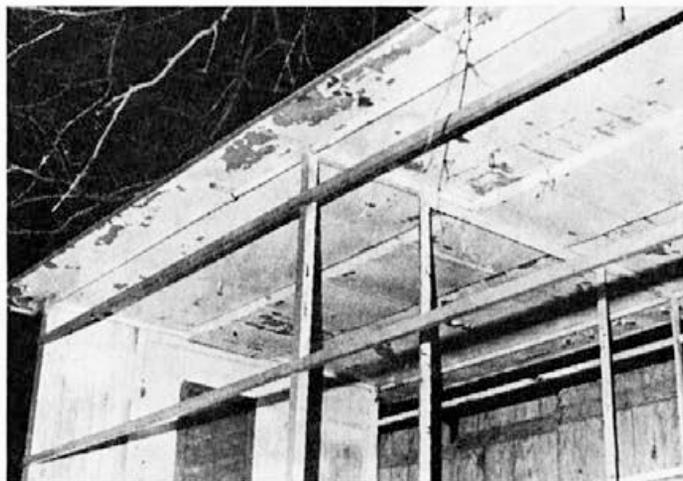
JOŽE RIHAR — DOBROVA

Po naši širni domovini že nekaj let vozi od pomladi do pozne jeseni več prevoznih čebelnjakov različnih izvedb, zato se mi zdi koristno, da izvemo kaj več o teh potujočih čebelnjakih.

Ker sem že dalj časa čebelaril z večjim številom panjev, sem imel pri tem največji problem s prevozom panjev. Ob izbiri vozila za prevozni čebelnjak me je že vseskozi najbolj mikal vlačilec TAM 5000 z 8 T polprikolico. To so bile za mladega čebelarja tedaj iz finančnih razlogov le sanje.

Med tem časom sem nabavil avtobus, toda ni me privlačil iz naslednjih razlogov: prazen avtobus tehta 8 in več ton; to se pravi 8 ton in 80 panjev, pa še čebelarska oprema, orodje in druge potreščine, pa se tako približamo teži 15 ton.

Vemo, da lahko vozimo na trdi cesti, naša pašišča pa so na vrtovih, jasah in travnikih, tu pa vedno ni trd teren. In če nas zaloti še dež, je ojoj! Ker pa je avtobus spodaj obložen s pločevino, ki z ugrezanjem onemogoči dostop do ko-

Nosilno ogrodje
prevoznega
čebelnjaka —
polprikolice
ITAS (8 ton)
Foto: J. Mihelič

les in do osi, ti ne preostane drugega, da dobiš traktor, da te izvleče.

Druga stvar, ki me moti pri avtobusu je to, kako oddvojimo motor od prevoznega čebelnjaka. Isto velja za tovorne avtomobile, ki so predelani v prevozne čebelnjake. Vemo, da se spomladi podamo na pot in se vračamo šele na jesen ter mora ves ta čas biti celotno prevozno vozilo izpostavljeno vsem neprilikam na terenu.

Pri tem pa želimo, da nam je vozilo vedno vsak hip brezhibno.

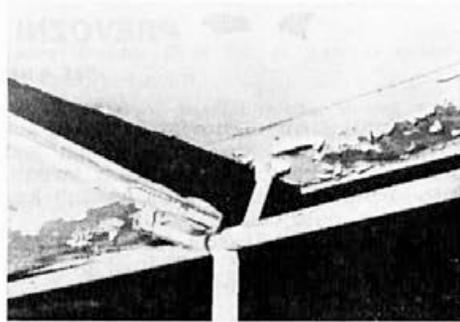
Tretja stvar, ki se mi zdi tudi važna, je nevarnost požara. V enem primeru vem, da je slovenskemu čebelarju v Srbiji zgorel avtobus s čebelami. To se je zgodilo mojemu znancu čebelarju, a na srečo je še pravi čas opazil in z gašenjem rešil čebele.

Leta 1969 se mi je posrečilo dobiti polprikolico ITAS 8 ton. Dolga je sedem in široka 2,1 m. Hotel sem skonstruirati prevozen čebelnjak, da bi mi kar najbolj ustrezal in da ne bi kršil cestno prometnih norm. Po večletnih prevozih nimam nikakršnih želja po bistvenih konstrukcijskih spremembah prevoznega čebelnjaka. Lahko rečem, da isto velja tudi za moje stanovske kolege, ki sem jim jih izdelal ali pa so jih sami izdelali po moji konstrukciji.

V polprikolico naložim 96 AŽ 11 satarjev in to na vsako stran v regale po 12, 15 ali 18 panjev. Panji so z zadnje strani zavarovani z žično vrvjo ali pa jih lahko vijačimo. Z jekleno vrvjo ϕ 6 mm na enem koncu pritrdimo za kabel, nato vrv speljemo preko vsakega regala na drugi konec prikolice, tu pa

Z dvigom strehe dobimo potrebno svetlobo, čebele lahko izletavajo iz notranjosti čebelnjaka in izboljšamo zračenje

Krila strehe so montirana na vrtljivi osi

**S preprostim
gibom premikamo
krila strehe**

preko dveh koles — škripca zopet nazaj na vitel, ki ga vrtimo in s tem zatezujemo žično vrv. Ob želji, da pregledujemo čebele, samo delno popustimo vitel, da lahko vrv odpnemo iz kavlja in panje po želji lahko pregledamo.

Streha prikolice je izdelana iz petih delov; in to iz ene fiksne žlebasto sredine in štirih nadkrival, ki se pri prevozu stisnejo skupaj in ne presegajo širine vozila. Na pasišču pa odpremo varnostne vezi in s kvadratnim ključem razširimo streho, da zadostuje tudi za nadstrešek pred panji. Te premične strehe pa se z notranje strani tudi poljubno dvignejo in s tem dobimo potrebno svetlobo, ki je predpogoj za dobro delo pri čebelah. Zelo dobro je tudi to, da se streha prikolice deli na prednji in zadnji del. To dobro koristimo pri točenju. In sicer: toči se v eni polovici prikolice, kjer so nadkrivala zaprta in imajo čebele čim manjši dostop. V drugi polovici prikolice pa čebelar z dvignjenimi nadkrivali ob dobri svetlobi lahko pobira satje.

Tudi čebele, ki se usipajo iz panja, prav dobro odletavajo skozi strešne odprtine na prosto, in mnenja sem, da se mi je prav streha prikolice pri celotni konstrukciji najbolj posrečila, saj ustreza vsem željenim potrebam.

S prednje in zadnje strani prikolice so vrata, na katerih so okna s steklom in polknico. Ker je prikolica izpostavljena soncu in vremenskim neprilikam, je streha večplastna. Zunanja plast je pocinkana pločevina 0,5 mm, nato je 2 dm

stiropora, ki je s spodnje strani zaprt z lesonitom, debeline 5 mm. Tako čebele lahko postavimo tudi na plano, ker so dobro zaščitene pred hudo vročino.

Prazna polprikolica z vlačilcem je težka okoli 7 ton. Kot celota je to triosno vozilo, zato je pritisk na enoto kvadrata manjši kot pri dvoosnem avtobusu ali tovornjaku. Toda slabo je to, da je pri našem vozilu samo ena os pogonska, zato na mehkih in mokrih terenih nismo nič bolj okretni kot težki avtobusi. Prednost imamo le v tem, da imamo lažji dostop do koles in osi ter si včasih v danem trenutku lahko sami pomagamo.

Ker vemo, da so panji iz zelo gorljivega materiala, so na polprikolici veliko bolj varni, ker je vlačilec z motorjem in izpušno cevjo ločen od polprikolice s čebelami.

Odločujoča odločitev za polprikolico pa je bila naslednja: vlečno vozilo po dovozu na pašo odklopimo in ga odpeljemo na mesto, kjer smo se pričeli, da je varno. Če je vlečno vozilo odpovedalo, si od svojih kolegov izposodim vlačilec in največ z enodnevno zamudo pridem na pasišče. Na dnu prikolice je zaželen čimvečji prtljažni prostor, ki pa mora biti lahko dostopen.

Prevozni čebelnjaki so velika pridobitev za čebelarjenje z listovnimi panji. Moja zamisel je bila enovlečno vozilo, katero bi lahko uporabljal tudi za več prikolic.

KRITIČNI ČAS V ČEBELJI DRUŽINI

INŽ. JOZE BABNIK

Vsako živo bitje ima v svojem razvoju kritično obdobje, ko je ogroženo v svojem razvoju ali celo v obstoju. Mlad človek, je v dobi rasti podvržen raznim boleznim, katerim se obrani le pod normalnimi pogoji. Tako je tudi pri ostalih živih bitjih. Izjema pri tem seveda niso tudi čebele, čeprav moramo pri njih upoštevati posebnosti njihovega življenja in razvoja.

Čebeljo družino ne smemo vzeti kot nespremenjeno enoto, pač pa kot skupino čebel, ki se stalno obnavlja in s tem spreminja. Vsaka čebelja družina je sestavljena iz starejših in mlajših čebel. V toku leta se življenjska doba čebel menja. Poleti ob velikem naporu čebele hitro odmirajo, a pozno jeseni in pozimi v času počitka odmirajo počasi. Letna življenjska doba čebel je komaj 6 tednov ali še manj, dočim pozimi prežive tudi do 6 mesecev. Prav v spomladanskem času, ko se zamenjajo stare zimске čebele z mladimi spomladanskimi, nastopi v čebelji družini najbolj kritični trenutek, katerega lahko imenujemo tudi kritično točko.

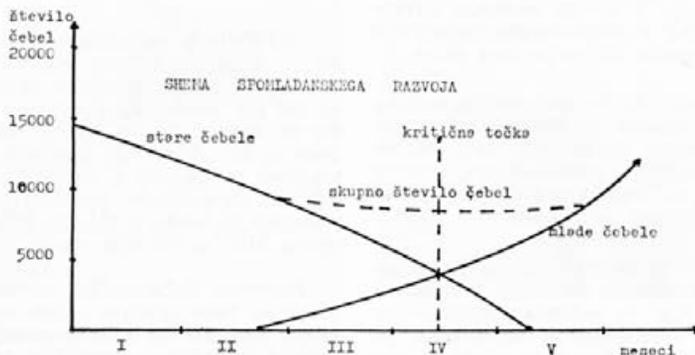
Da bi še natančneje spoznali, kaj je pravzaprav kritična točka v čebelni družini, je najbolje, če si to narišemo v obliki diagrama.

Krivulja, ki nam predstavlja število starih čebel, se od konca januarja do začetka aprila počasi spušča. Na drugi strani se krivulja, ki ponazarja pojav mladih čebel v normalnih okoliščinah, pokaže v zadnjih dneh februarja in raste vse naprej preko konca maja. V času, ko se ti dve krivulji sekata, je v panju najmanjše skupno število čebel in ta trenutek imenujemo kritično točko.

Da bi bilo to kritično obdobje v čebelni družini čim manj boleče za proizvodno sposobnost družine v predstoječi sezoni, je potrebno, da čebelar skrbi:

- da so družine zazimljene dovolj številčno — živalno,
- da so po starosti čebele v zimski gruči čim mlajše,
- da mlade čebele niso preveč izčrpane — pozno dokrmljenje ali izčrpane od pozne gozdne paše,
- da so popolnoma zdrave,
- da imajo čim mlajšo matico,
- da imajo popolni zimski mir,
- da nimajo pozimi prepogostih izletov,
- da ne prično preveč zgodno zalegati.

To kritično obdobje se pojavi v naših slovenskih razmerah nekje v

sredini aprila. Čim kasneje se pojavi, tem manj prizadene družine v njihovem razvoju. Če pa je to obdobje zgodnejše, lahko pride do velike številčne oslabelosti, mnogokrat pa celo do odmiranja. Niso redka leta, ko imamo prav v aprilu mesecu največje zmanjšanje števila čebeljih družin. To je čas, ko je pred nami glavna sezona opravevanja sadnega drevja. Prav v tem času so nam čebele najbolj potrebne kot opravevalci, a je število starih pašnih čebel najmanjše. V mnogih primerih tedaj čebelarji neupravičeno krivijo razna škropljenja, ker si ne morejo razlagati trenutni padec moči družin.

Skrb čebelarja, da bi bilo to kritično obdobje v čebelji družini čim manj občutno, mora biti skozi vse leto. Že od avgusta dalje, ko se prično pred pripravo za zimo, do izmenjave matic in podobno. Vse delo čebelarja je usmerjeno v ta kritični trenutek. Ko namreč nastopijo večje spomladanske krize v družini, ponavadi ni več pomoči.

Nekoliko se ta kriza omili, če družino, ki je številčno oslabela utesnimo na pro-

stor, ki ga lahko zaseda. Če družinam pokladamo sladkorno medno raztopino in jo s tem razbremenimo v preskrbi z vodo.

Najuspešnejši ukrep v tem kritičnem trenutku je, če lahko čebele izkoristijo dobro spomladansko pašo. Tako jih paša na resi, borovnici in delno češnji dobredno prerodi in v takem letu kritične dobe skoraj ne opazimo in navadno je zelo kratka.

Posledice kritičnega obdobja sledimo pri šibkih družinah navadno skozi vse leto. Le ob izdatni podpori z mladimi čebelami in kasneje z dodajanjem zalege to nekoliko popravimo. Mnogokrat takim kritičnim obdobjem sledijo preleganja matic in družine se normalizirajo šele ob kostonjevi paši, ko je glavni del vsakoletne paše zaključen.

Tistemu, ki obvlada oskrbo čebel v kritičnem obdobju, šele lahko rečemo, da je pravi čebelar, kajti v tem obdobju se pokaže njegovo znanje in rezultat večletne prakse na posameznem področju.

(radijsko predavanje)

UDK 638.141.3

ELEKTRIČNI VRTALNI STROJ POGANJA TOČILO ZA MED

IVAN KRAJNC

V našem čebelarstvu je bil vedno največji problem, kako iztočiti med. Štirinatno ročno točilo poganjati tudi po štirinajst dni ni mala stvar. Nenehno sem mislil, kako bi ta problem rešil. To se mi dolgo ni posrečilo. Vedno sem namreč bil brez denarja, ker so pač bile druge potrebe in sem tako vrtel točilo in se potil. Problem je predlanskim rešil sin. Vzel je vrtalni stroj in ga pritrdil na točilo. Med vrtalnim strojem in gonilom točila je pritrdil gumijasto cev, dolžine približno 10 cm in debeline 2 cm. Ta cev služi pri začetni brzini kot nekakšna sklopka. Ker naš vrtalni stroj nima regulatorja vrtljajev,

je prinesel še regulator in takoj začel točiti med.

Vendar stvar ni bila tako preprosta. Tok, ki ga imamo v naši vasi, je zelo šibek. Seveda to naši iznajdbi ni uga-jalo. Točilo se je vrtelo, nato zopet obstalo. Fant je vzel televizijski stabilizator in od takrat ne točim med ročno. Stabilizator uravnava električni tok in točilo se vrtil enakomerno s tako hitrostjo, kakršno z regulatorjem vrtljajev pač želimo.

Letos je napravo še izboljšal. V stari šari smo imeli pokvarjen polavtomatski pralni stroj. Iz tega stroje je vzel časovni programator in ga vključil v

**Tov. Ivan Kranjc
s predelanim
točilom na razstavi
in posvetovanju
v Polju
pri Ljubljani**

tok, ki napaja vrtni stroj. S tem programatorjem vključi električni tok za pol minute, za eno minuto, dve ali tri, pa tudi več, kolikor dolgo pač hoče, da se točilo vrti.

Električni tok teče najprej v časovni programator (ki pa ni nujen pri točilu), iz časovnega programatorja teče električni tok v stabilizator, od tam v regulatorček vrtljajev in od tam v vrtni stroj.

Točimo na ta način, da damo najprej satje v točilo in točilo zapremo. Takoj nato vključimo programator na pol minute. Stroj steče in se premika pol minute. Po tem času je avtomatsko izključen električni tok. Ko se točilo zaustavi, satje obrnemo, točilo zapremo in vključimo programator na eno, dve ali tri minute, kakor pač želimo. Po preteku programiranega časa se zopet točilo zaustavi. Drugič obrnemo satje, točilo zapremo in programiramo pol minute krajši čas kot prej. Ko preteče določen čas, se točilo zaustavi in satje je sedaj iztočeno ter se vzame iz točila.

Sin je preračunal, da vrtni strojček, ki ga imamo, lahko poganja šest-satno točilo, ki ga mislim še letos na-

praviti, vse skupaj malo izboljšati in na točilo montirati še zavoro, ki pri sedanjih točilnicah ni potrebna. Električni ročni vrtni stroj je od Iskre Kranj, VS IIO A 3, ϕ maks. 10 m/m, 1200 vrtljajev v minuti, 220 V, 250 W.

Električni pogon točila je za naše čebelarstvo praktično brezplačen. Vrtni stroj z vsemi priključki smo imeli že prej. Stabilizator vzamemo od televizijskega aparata, časovni programator smo vzeli iz dosluženega pralnega stroja, le regulator vrtljajev, ki ga naš vrtni stroj nima, smo morali nabaviti. Novejši vrtni stroji imajo že regulator vrtljajev ter bo vsak, ki strojček sedaj kupi, reguliral vrtljaje s samim vrtnim strojem.

Točenje medu je naenkrat postalo prava igrača, ker lahko toči tudi samo ena oseba. Največje delo je obračanje satov v točilu. Če delata dva, pa v resnici nimata skoraj kaj delati. Vse gre brez truda in zelo hitro. Točilo teče zelo enakomerno, skoraj brez tresljajev, ki pri ročnem točenju redno nastanejo.

S tako preurejenim točilom sem zelo zadovoljen, saj mi je v veliko pomoč.

IZ ČEBELARSKIH ZAPISKOV JANKA VODOPIVCA ...

DR. RADOVAN BRATINA

Pred časom sem dobil v roke »Čebelarke zapiske od leta 1892 dalje«, pokojnega nadučitelja in čebelarja Janka Vodopivca iz Kamenj na Vipavskem.

Ker o čebelarstvu na Vipavskem in Goriškem le redko kaj beremo in ker sem v omenjenih zapiskih našel marsikaj zanimivega, sem se namenil napisati članek in oživetiti nekaj spominov, pomembnejših spoznanj in ugotovitev iz tistih davnih časov.

Vipavska dolina je precej široka in dolga dolina ob reki Vipavi in njenimi manjšimi pritoki, vsajena med strmimi robovi Trnovskega gozda na severu in robovi tržaško-komenskega krasa na jugu ter odprta proti Goriški ravnini. Po dolini se podolžno dvigajo flišni hribi, ki se znižujejo proti zahodu. Tudi dolina sama je v glavnem iz fliša. Njena nadmorska višina je okrog 100 m; v njej vlada sredozemsko podnebje, le burja je pogosto, zlasti pozimi in spomladi, ter prinaša v dolino občasni mraz. V prisojnih in zavetnih krajih dobimo še danes oljke, da ne govorim o rožmarinu, lovorju, smokvi, itd., ki so tipične sredozemske rastline.

Dolina je gosto naseljena. Tu so mnoge lične vasice in naselja. Prebivalstvo se je v glavnem bavilo s poljedelstvom v ravnih predelih ter gojilo predvsem kuro in krompir, po hribovitih predelih pa z vinogradništvom in sadjarstvom.

Tudi danes nam nudi Vipavska dolina isto kulturno sliko, le delavne sile primanjkuje, ker večina mladih — starih je le malo več — dobi zaposlitev v industriji v Ajdovščini in na Goriškem.

Velike površine Vipavske doline prerašča akacija in deloma hrast. Ob Vipavi sami in v bolj močvirnatih predelih je bilo nekoč mnogo vrh in drskotca (nizka vrbovina, različno obarvanih mačic in zelo medovita), ki jo je danes nekoliko več. Včasih je bilo tudi precej leske in gabra.

Iz tega je razvidno, da so bili pogoji za čebelarstvo v Vipavski dolini ugodni in ni nič čudnega, če tradicija čebelarjenja sega daleč nazaj.

Ker po akacijevi paši nastopi po navadi suša in ni več nobene druge izdatne paše, je potrebno prepeljati čebele v višje lege na travniško oz. gozdno pašo. Zato so čebelarji iz Vipavske doline že pred skoraj 100 leti prevažali čebele širom po Sloveniji in iskali nove paše.

Na Vipavskem so se bavili s čebelarstvom predvsem učitelji, deloma kmetje, toda le-ti z manjšim številom panjev in normalno brez prevažanja.

Med prve in največje čebelarje v teh krajih moramo vsekakor uvrstiti nadučitelja: Vodopivec Janka iz Kamenj, Bratina Draga iz Vel. Žabelj in Golijo iz Žalošč pri Dorenberku. Prvo omenjena sta bila tudi prva, ki sta uvedla panje na premično satje ter uporabljala Zierzonovce z naklado, pozneje pa sta uporabljala Vodopivčev panj, ki je bil nekoliko širši, višji in daljši od Zirzonovca ter začela čebelariti tudi z AŽ panji. Bila sta tudi prva, ki sta začela prevažati čebele v Hrušico na mano, ker prej ta gozdna paša ni bila znana vipavskim čebelarjem.

Omenjena čebelarja sta čebelarila tudi na roje in jih pošiljala v velikem številu predvsem na Slovaško, Moravsko in Češko. Kupci so bili zelo zadovoljni s pošiljkami, ker so si želeli prav mešano pasmo kranjčice in italijanke, kakršna prevladuje na Vipavskem.

Ob obisku pri slovaških čebelarjih sem zasledil še danes to pasmo.

Ker tedanji učitelji na vasi niso opravljali samo izobraževalno-vzgojnega poslanstva, marveč tudi kulturno-prosvetno ter vodili razne tečaje s področja kmetijstva, kot sadjarske, vinogradniške, živinorejske in čebelarke, ni nič čudnega, če se je tudi čebelarstvo zelo priljubilo in razbohotilo med ljudmi, ter

da imamo danes na Vipavskem množico čebelarjev z večjim številom panjev.

Prav bi bilo, da bi današnji učitelji nadaljevali to lepo in koristno tradicijo med našo mladino v vsesplošno korist kmetijstva in družbe sploh.

Da mi ne bo kdo očital, da sem zašel in pozabil na obljubo, bom prešel na nekatere spomine in ugotovitve iz čebelarških zapiskov pokojnega nadučitelja Janka Vodopivca.

Cebelariti je začel leta 1892, ko mu je svak iz Branice podaril kranjič ob spoznanju, da ima mladi učitelj veliko veselje in nagnjenje do čebel. Z roji in dokupljenimi panji je Vodopivec vzel leta 1895 že 20 panjev.

Največ sitnosti in skrbi mu je povzročalo ropanje bližnjega sosesa — čebelarja, zato je imel šibkejše družine in bolj pozne roje. Zato so bili jeseni panji dokaj prazni in moral jih je krmiti.

Že leta 1895 piše: »Sprevidel sem, da panji morajo biti jaki, da kaj prida prinese. Vsled tega sklenem izdatneje krmiti čez zimo in po nasvetu knjižice 'Hrvatska pčela' pričnem misliti na panje z okvirčki ...

Nov duh me prešine, ko čitam o vrtilnah panja s premakljivim satovjem na okvirčke, tako da sklenem sam izdelati tak panj.«

Torej leto 1895 lahko zabeležimo kot začetek panja s premakljivim satjem na Vipavskem.

Ker se mu je zdel opisan panj v Hrvatski pčeli prevelik, je izdelal sam svoj panj in po njemu pravimo »Vodopivčev panj«.

Ti panji so bili na toplo vališče; čista mera satnika je bila 19 × 27 cm. Panji so imeli 20 do 22 takih okvirjev, ločenih z žeblički. Ti panji so imeli namen »... dobiti več medu, rojev in voziti varno!«

Leta 1896 je Vodopivec prišel že na 60 družin. Med drugim pa piše na koncu istega leta: »Ali bila je le vedno ista lajna — delo, sitnosti, krmljenje, itd., a dohodkov ni bilo nič, razen par kilogramov voska na leto.«

Na vse načine si je belil glavo, kako bi si izboljšal »revno čebelarstvo stanje«. Predvsem je premišljeval, »kako bi dosegel stopnjo, na kateri bi ne bilo treba več skrbeti za nadležno in drago krmljenje.«

»Na razno govoričenje sklenem peljati čebele proti Trnovskemu gozdu ...«

Torej to leto lahko zabeležimo kot začetek prevažanja na pašo iz Vipavske doline v višje lege in v gozd.

»Prepeljal sem za poskušino 34 panjev na Otlico na travniško pašo, toda prepozno, na koncu košnje. Vendar sem jih pustil tam, ker se mi je zatrjevalo o mani tako prepričljivo, da sem mislil videti v par tednih polne panje.«

Istega leta torej vidimo tudi prvič omeniti mano, o kateri niso imeli čebelarji na Vipavskem še nobene izkušnje.

Ta prvi poskus prevažanja se je slabo končal: skoraj prazne panje so na rokah prenesli z Otlice do Slokarjev nad Ajdovščino iz bojazni, da bi se strlo satovje zaradi zelo slabe poti. Od tu jih je z vozom prepeljal v Skopo na Kras na ajdo, kjer: »...so vendar nabrale toliko, da ni bilo treba krmiti čez zimo. Nekaj sem jih še podrl, tako, da smo dobili prvi jesenski med. Tega smo pri ognju s satovjem topili in dobili kakih 40 kg medu. To se je zaznamovalo kot prvi donos od čebelarstva.«

Leta 1898 piše: »Doma izdelana vrtilnica se je postavila v navadno orncio in se z vrstico ovijaje in odvijaje potegajoč sukala. Bilo je pa težavno!«

»Leta 1901 peljem čebele v Oglej na peludovino, ker sem slišal, da tam dobro čebele naberó. S kolesom sem jih obiskoval vsakih 14 dni. Od tam sem jih prepeljam s konjsko vprego preko Tržiča, Devina, Proseka, Občin in Repentabra v Skopo na ajdo.«

Leta 1902 pa piše: »Omeniti bi bilo, da sem čital o panjih z mediščem in vališčem, vsled česa dam napraviti deset dvonadstopnih panjev.«

Medišče je bilo enake mere kot plo-dišče, le za par okvirjev krajše; preko zime ga je odstranil.

Leta 1904 je začel voziti čebele v Šempeter pri Gorici, kjer so se mu prej razvile in jih je pustil tam tudi na akaciji. Istega leta da oglas v Praktischer Wegweiser in Würzburg: »Prodám kranjiče po 10 K, premakljive po 11 K, roje 2 kg po 9 K.«

»Uspeh je bil hiter,« piše in nadaljuje: »Oddal sem, kar sem mislil.«

Nato je začel kupovati roje pri čebelarjih na kranjiče in jih odpošiljati naročnikom na Bavarsko.

V nadaljevanju piše: »Ker je šla kupčija srečno, ne da bi se kateri med potjo zadržal, sem izkupil precej kron, ko jih prejšnja leta videl nisem. To je utrdilo moje opešano veselje do čebel. Saj pravega dobička do danes še videl nisem.«

Pri nadaljnjem prevozu čebel z vlakom mu je prišlo prav opozorilo nadučitelja Franca Drdla iz Altstadt na Češkem, ki mu sporoča: »...da je treba čebelam med vožnjo zraku od dveh nasprotnih strani!« Upoštevač ta nasvet ni imel več izgub — zadržitev med prevozi rojev in kranjičev v razne dežele Srednje Evrope.

Leta 1906 je imel toliko naročil, da vsem ni mogel ugoditi, kljub temu, da je odposlal 148 panjev in 78 rojev.

Iz zapiskov je razvidno, da je neprestano prevažal čebele širom Slovenije in Furlanije. Zgodaj spomladi jih je peljal v Furlanijo na repico in rdečo deteljo (inkarnatko), nato v okolico Gorice na akacijo, nato po Vipavski dolini na domači kostanj in travnike, pozneje v gozd ter na jesen na Kras na ajdo in žepak in v okolico Ljubljane na ajdo.

Tako piše za leto 1911: »Od 127 panjev vzimljenih v Kamnjah sem odpeljal 80 panjev v Šempeter pri Gorici dne 16. 3. 1911. Tu so na raznem cvetju: leski, vrbi, češnjí, divjem kostanju, judovem drevesu, itd., mnogo dobile.

Enako so se lepo razvile in si opogle na češnjem cvetju. Po konča-

nem češnjem cvetju sem prodal 47 različnih panjev od 13 do 20 K.

Po končani češnjevi paši, odpeljem 28. 4. iz Kamenj še en voz panjev v Mošo. Hladna, suha zima je repico docela uničila ter požgala mnogo rdeče detelje, ki pa se je v toplih pomladanskih dneh lepo razcvetela in ker je bila zelo nizka, jo ljudje niso kosili zgodaj, ampak jo po večini pustili, da je odcvetela. Kot posledica tega je bilo, da so se panji napolnili. Panji so ostali naloženi na vozu na dotičnem dvorišču.

Dne 17. 5. smo po raznih nezdah prepeljali panje iz Moše v Šempeter, kjer je že imenitno cvetela akacija.

Dne 18. in 19. ter 20. 5. smo odvzeli panjem, ki so bili že prej v Šempetru 8 q medu. Istočasno sem naredil in odposlal 51 rojev.

Čez deset dni, konec akacijeve paše, dne 29., 30. in 31. 5. smo drugič jemali med na obeh krajih — skupno 600 kg. Naredili smo istočasno 42 rojev in jih odposlali naročnikom.

Po končanem medenju akacije smo dne 1. 6. odpeljali del panjev v Kamnje, del na Šempaško polje. Zaradi skrajno slabega vremena — dež, burja dan da dan — so čebele na Šempaškem polju tako ošibebe, da sem se bal za njihov obstoj. Ker se je vreme izboljšalo, sem ponovno prepeljal te čebele 23. 6. v Šempeter na domači konstanj. Ze prvi teden se je zgodil čudež. Čebele so s svojim mogočnim, zadovoljnim šumenjem nanzanjale svojo moč in 3. 7. je imel eden močnejših matičnjake. Rojili bi skoraj vsi, da ni prenehala paša na kostanju.

V Kamnjah smo pregledali prvi teden julija panje, ki smo jih prepeljali domov in odvzeli 300 kg medu z glavinca.

12. 7. pa smo jih odpeljali — 108 — v Hrušico k Jožetu Kobalu (med 10. in 11. kilometrom).

Dne 14. 7. pripeljem še one panje iz Šempetra, misleč jih kar dalje potegniti; ker pa so bili v teži in moči preveč različni, sem jih zapeljal v Kamnje, kjer sem jih pregledal in uredil za nadaljno

pot. Pri tem sem odvezel grenkega ko-
stanjevca 150 kg.

Dne 20. 7. odpeljem še en voz v Loga-
tec na Gačerevski vrh 32, k Mariji Me-
nart.

V Kamnjah je ostalo še 56 panjev,
ki so že začeli umirati od neznosne suše
in toplote ter nastale lakote.

Ker je bila v Hrušici imenitna paša
na jeli »M A N A«, sem nemudoma od-
peljal tja še te — 22. 7.

Panji so se kar napolnili in 24. 7. smo
že prvopripeljanim v Hrušico, odjemali
iz polnih satnikov med.

Takoj pri prvem panju naznanijo de-
lavci čudežno in neverjetno težo panjev.
Ko pregledujemo panj za panjem, bil
je le med in med; vse satovje zadelane-
ga medu!

Zalega se je skrčila tako, da v kakem
satu jo je bilo morda za dlan, v drugem
pa še manj.

S seboj sem pripeljal dva sodčka po
2 hl in enega od 130 l in še s tem so se
vsi norčevali, ko smo nakladali čebelj-
no prtljago na voz pri odhodu. Gotovo
je, da sam nisem bil gotov, da bo vse
troje polno — a mislil sem si, da mnogo
teže nam ne bo delala prazna posoda.
Sedaj pa se je kaj drugače pokazalo: v
torek in sredo dopoldne smo napolnili
oba sodčka po 2 hl in mali je tudi imel
par škafov v sebi.

Druga ni kazalo kot peljati ta med
s konjem domov in poskrbeti nove
(prazne) sode. Tako naložimo in zdir-
jamo s polnimi sodi veselo domov.

Ko pridemo nepričakovano domov v
sredo ob 22. uri, so se vsi začudili, a še
bolj, ko naglo skličem sosede, da so po-
magali zvaliti težke sode in jih spraviti
v klet. Koj nato obrnem konja, naloži-
mo 8 hl praznih sodov, pa še eno med-
metalnico, ker ena v Hrušici je bila pre-
malo za ročno delo.

Ob 10. uri zjutraj naslednjega dne
sem bil zopet v Hrušici. Sedaj je šlo de-
lo še hitreje od rok in sodi so se kar
polnili.

V četrtek 27. 7. zvečer smo bili goto-
vi z delom v Hrušici.

V petek navsezgodaj naprežemo ko-
nja in vola, naložimo čebelarstvo orodje
in prazne sode, delavci sedejo na plani
voz (škaler) ter voznik požene proti Lo-
gatu. Jaz sem jim sledil, ker sem moral
opraviti razna dokončna opravila. Ob 6.
uri se ustavi karavana pred Menartovo
hišo na Vrhu in zavije proti čebelnjaku.
Pač je začudeno gledala tamošnja gospo-
dinja te nepoznane goste s to nepoznano
kramo. Misleč, da so »cigani«, se je togo-
tila in ni pustila nikogar k panjem. Še-
le ko so ji pojasnili, kdo da so, se je
pomirila, toda do panjev jih ni pustila,
dokler nisem prišel sam osebno, ki sem
jim sledil s kolesom.

Tu so bili panji sicer 6 dni pozneje
pripeljani kot oni v Hrušico, toda so bili
še bolj medeni kot oni v Hrušici.

Urnih rok se primemo dela. Medme-
talnici drdrata, urno se odpira panje in
v soboto do poldne je bilo vsega konec.

Naložimo na voz polne sodčke in vso
čebelarstvo pripravo in odfuramo proti
domu. Med potjo smo zalili naše že-
lodčke z vinsko kapljico in se primerno
pogostili; saj vse to plača obilni blago-
slov, ki nam ga nudi »jela« s svojo
mano tako obilo — in — če bo še tako
naprej držalo, bodo panji zopet polni v
desetih dneh in se zopet tu vidimo — kar
pa se ni zgodilo!

Strašna suša je tudi na jelo vplivala,
da je prenehala mediti in tako je bilo
konec paše.

Kako veselo je bilo vračanje naših
čebelarjev v prijetni zavesti, da so v
štirih dneh in pol vzele čebelam nad
2000 kg izvrcanega, čistega medu in eno
orno nad 1 hl voščenih obrezkov z me-
dom pomešanih.

Leta 1912 omenja, da je pripeljal A.
Znidaršič iz Ilirske Bistrice 40 panjev na
Perkovšče in da so mu vsi poginili za-
radi kuge.

Leta 1915 piše o izredni beri na aka-
ciji in dvoje trčanj. Cvetela je v času
mlaja — mlade lune. Sploh večkrat ome-

nja in podčrtuje o odličnih pašah v mlaju in o slabih ob ščipu.

Tako so dvakrat podčrtane pripombe:

»NB: Glavno češnjevo cvetje v času mlaja 2. 4. 1916 — donos imeniten!«

»NB: Glavna paša sadnega drevja — češenj je bila od 1. 4. do 15. 4. 1920, to je v času polne lune (dne 3. 4.) in donos malenkosten!«

»Glavna akacijeva paša je bila od 30. 4. do 10. 5. 1920, torej v polni luni (3. 5.) in donos je bil neverjetno klaveren!«

»NB: Na kraški ajdi so največ dobile od 10. do 25. 9., to je v mlaju (dne 12. 9. 1920).«

Ob koncu leta 1915 piše:

Konec letnega pregleda je težko podati v takem razburljivem času, ko se sliši dan in noč skoro brez presledka grmenje topov (Sabotin, Gorica, Sv. Gora, Doberdob). Vreme je v zadnji četrtini leta vedno megleno in deževno. Po gorah in severnih krajih pa sneg in led.

Tako je zatoniло najkrvoločnejše le-

to, ki je in bo povzročilo še nebroj gorja in solza zlasti nam Slovanom.

Bodi čimprej pozabljeno in poravnano!«

Iz teh povzetkov lahko presojamo, kakšne so bile pašne razmere za časa naših prednikov, kako so sledili napredkom čebelarjenja, začeli s panji na premično satje in prevažati na velike razdalje, če pomislimo, da so prevažali z voli in konji vse do Furlanije, Krasa in Ljubljane.

Čebelarili so na roje in na med. Niso se ustrašili razdrapanih makadamskih poti, niti razdalj, ne vremena in neskončnega napora.

Kaj pa mi danes, ko z motorizacijo razdalje niso več problem, ko imamo moderne ceste in v par dneh lahko pridemo iz Gorice v Gevgelijo!?

Kako malo nas je, da si pišemo dnevnike in letoletna opažanja ter izkušnje in jih posredujemo našim tovarišem in potomcem.

UDK 638.143

HIGIENA V ČEBELARSTVU

FRANCE GUNA

Ni dvoma, da je higiena koristna, kjer koli jo uvedemo in se dosledno držimo njenih pravil. To velja ne le za človeška bivališča, temveč prav tako za hleve domačih živali in torej tudi za čebelnjake.

Marsikdo bi mislil, da čebela še vedno živi svoje nekdanje naravno življenje, ki naj bi ji tvorilo najbolj zanesljivo higiensko osnovo. Pa ni tako. V biološki davnini so čebelje družine živele povsem ločeno, daleč druga od druge. Danes pa jih je človek s kultiviranjem tako rekoč strpal v velika strnjena naselja. Saj stoji včasih po petdeset do sto panjev tik drug ob drugem.

Nič čudnega torej ni, če izbruhne ta ali ona čebelja bolezen množično zdaj v tem ali onem uljnaku, zdaj v ožjem ali širšem okolišu. Pamet nam sicer pove, da so bile čebelje bolezni tudi v najstarejših časih, toda možnosti za okužbe ali raznašanje bolezni pa je bilo prav gotovo dosti manj kot danes.

V novejšem času imamo opravka z več čebeljimi boleznimi, med katerimi pa so najresnejše: gniloba čebelje zalege, pršičavost in nosema. Znanstveniki so odkrili njih povzročitelje, iznašli pa so proti njim tudi razne bolj ali manj učinkovite medikamente. Vkljub temu pa je čebelarjeva prva naloga, da s higienskimi ravnanjem zabranjuje bolezenskim klicam vstop v svoj uljnjak. Možnosti za okužbe je namreč mnogo.

Začnimo kar s prvim pomladanskim izletom čebel! Po dolgoletni in ostri zimi, ki so jo čebele prebile morda še ob neprimerni prehrani, kar dežuje rjavega trebeža na streho uljnaka in okolico. Obbolele čebele pa se v naglici in stiski otrebijo tudi na panjevi bradi ali celo v žrelu. Če čebelar takih madežev ne izmije še isti dan z vročo vodo, jih bodo počistile čebele same. A kako? S svojimi rilčki, — in okužba se širi.

Normalno se zdrava čebela ob koncu zime otrebi v zraku. Če pa čebelar na

Preprosto in zelo higiensko urejen napajalnik

tak dan brska po panju, se mu med tem marsikatera čebela otrebi na satju v notranjosti; torej izrazit primer ne-higienskega čebelarjevega ravnanja.

V teku zime se na dnu panja nabere precej odmrlih čebel, ki jih čebele z veliko vnemo, a tudi z velikim trudom skušajo čimprej odstraniti. Vesten čebelar jim pri tem pomaga, da postrže mrtvice z razkuženo grebljico. Pri tem pazi, da nobene mrtvice ne zmečka, ker bi s tem onesnažil panjevo dno. Pravilno bi bilo, da grebljico za vsak panj znova pomije, — če pa obstoji sum bolezni, pa tudi dosledno razkuži.

Panjevo dno je treba postrgati temeljito, ker je prav tu često leglo bolezni pa tudi mrčesa, kot so npr., čebelji molj ali vešče.

Vse mrtvice, tudi tiste pred uljnjakom, je treba pomesti in zakopati. Da je lažje pometati, naj bodo tla pred uljnjakom gladko steptana. Prav tako je dobro, če se tla prekopavajo kot vrtna gredica. Tako pridejo mrtvice v zemljo.

Zelo nehigienske so luže, v katerih čebele tonejo in gnijejo, ker druge prihajajo in tako nečisto vodo srkajo ter odnašajo v panj za zalego. Zato v čebelarskih navodilih redno poudarjamo potrebo higienskih čebeljih napajalnikov, kjer žival varno pride do čiste vode.

Zdravju čebel je zelo škodljiva vlaga, ki se kot sopara v obliki rosnih kapljic nabira pozimi in spomladi po hladnejših stenah in kotih panja. V nekaterih panjih pa se drži tako trdovratno, da les v nekaj letih strohni. Še slabše je, če se razširi sopara tudi na stranske sate, ki končno tako splesnijo, da so docela neuporabni. Čebele se z njih umaknejo, pozneje pa jih razgrizejo. Med v

takem satju zvedeni, se skisa in postane neužitien, za čebele pa seveda strupen.

Tako satje mora čebelar ob prvem toplejšem vremenu odstraniti in ga nadomestiti z neoporečnim. Ob isti priliki vse mokre stene skrbno zbríše s čedno suho krpo. Če je vreme že dovolj toplo, izpostavi na sonce tudi slamnice, ki so se morda navzele vlage.

Če nastopi potreba po krmiljenju, skrbno pregledamo ves ustrezajoči pribor. Steklenice za krmilno mešanico se dajo kar lepo pomiti. Težje pa je s koritci in drugimi pitalniki, ki so često v nasprotju s higieno. V nekaterih se držijo celo sledovi starih iztrebkov, ki kaj lahko vsebujejo trose noseme. Lesena korita so morda še od jeseni prepojena s sladkorno raztopino, ki zaudarja po kislem. Za pitalnike je najbolje, če jih pred uporabo prekuhamo in nato presušimo. Lesonitni pitalniki velike mere imajo to hibo, da se zelo napijejo vlage, po večdnevni uporabi splesnijo, pomiti pa jih je težko. Plovečinasta korita so uporabna le, če niso zarjavela, ker sicer sladkorna ali medena raztopina v njih oksidira. V uljnjakih, kjer se večkrat pojavljajo bolezni, pitalnike označimo s števkami, tako da dobi vsaka čebelja družina vedno isti pitalnik. S tem gotovo vsaj nekoliko omejimo prenašanje bolezni iz panja v panj.

Ker v sodobnem čebelarjenju delamo s premičnim satjem, se tudi s tem prenašajo bolezni. Satovja iz obolelih panjev torej nikakor ne smemo zamešati med ostalo rezervno satje, ki ga sicer hranimo čez zimo v skupni omari. Satje obolelih čebel se mora pred uporabo temeljito razkužiti, nato pa še prezračiti. Staro ali kakorkoli pokvarjeno satje pa je najbolje prekuhati v vosek.

Izjema pa je satje z gnilo zalego, ki ga je treba brezpogojno uničiti — sežgati. Vsako razkuževanje bi bilo brezuspešno, — če pa bi ga skušali prekuhati v vosek, bi se s satnicami iz takega voska gniloba čebelje zalege širila dalje.

Rezervno satje, ki ga od pozne jeseni do pomladi hranimo v zaprti omari, moramo ob toplem vremenu tedensko žveplati, da se v njem ne vgnezdi čebelja vešča. Nikakor pa ne smemo žveplati medenih satov, ki jih hranimo za pomladansko krmljenje. Med v celicah bi se navzel žveplena plina in čebele bi se z njim zastrupile.

Pri krmljenju čebel se zahteva največja čistoča. Lonec s sladkorno raztopino naj se sproti poplakne, ker se sicer po nekaj dneh pojavi na notranjih stenah plesnoba. Da mora biti voda sveža in čista, menda ni treba posebej poudarjati. Kdor morda kupuje med za pitje, naj se skrbno prepriča, če je od zdravih čebel. Zelo previdni moramo biti pri nakupu krmilnega sladkorja. Veletrgovine včasih po nižjih cenah prodajajo sladkor-pometanec, ki se v teku časa nabira v skladiščih. Pred nakupom se moramo o kvaliteti takega sladkorja dobro prepričati.

Zavedati se moramo tudi tega, da krmljenje ni le breme za čebelarja, temveč pomeni često tudi za čebele pretiran fizični napor, ki jih izčrpava tako,

da množično odmirajo. Krmljenje v premrzlem vremenu pa povzroči v panjih tudi obilno vlago, ki se v pozni jeseni sploh ne izsuši.

Ko poleti izrezujemo belo trotovske satje iz gradilnikov, ga moramo čimprej pretopiti v vosek. V takem satju je skoro vedno kaj mlade zalege, ki bi začela gniti, če bi satje predolgo puščali ležati na kupu. Izrezovanje pokrite trotovske zalege pa je pust, neokusno, zlasti pa nehigiensko početje. Ravnajmo raje tako, da v panjih ne bo nikoli preveč trotovskega satja, ali pa tako, da matica ne pride do njega in ga torej ne more zaleči. Če pa vendarle pride do takih primerov, pa počakajmo, da se troti izvale, in šele nato umaknemo preobilno trotovinjo iz gnezda, da nam je matica znova ne zaleže.

Panju, v katerem je družina izumrla, takoj zapremo žrelo, da po njem ne stikajo sosedne čebele in ne raznašajo morebitnih bolezenskih klic. Nato ga čimprej izpraznimo, očistimo in razkužimo.

Čebelje bolezni se večkrat širijo s prevažanjem v pašo. Imamo sicer precej stroge predpise o veterinarskih pregledih čebel, toda uspehi so v veliki meri odvisni od vestnosti posameznega čebelarja. On sam pač najbolje ve, kakšno je zdravstveno stanje njegovih čebel. Kot poštenjak torej ne bo silil z bolnimi čebelami na pasišča drugih čebelarjev.

OBVESTILO

Čebelarstvo društvo Šoštanj obvešča vse čebelarje, ki nameravajo pripeljati čebelje družine na naše območje na gozdno, to je smrekovo pašo, da morajo napisati prošnjo čebelarstvu društva Šoštanj (v roke tov. Lesjak Rudi, Goriška 11, p. Šoštanj), ki jim bo določilo pasišče po pašnem katastru. Pasišča v Zavodnji in Šentvidu so zasedena.

Vse čebelarje prosimo, da si pravočasno preskrbijo dovoljenja. Vsak prevažalec mora predložiti potrdilo o zdravstvenem stanju čebel, ki mora biti izdano letos spomladi od pristojnega veterinarskega inšpektorja, k prošnji pa priložiti znamko in pismo za odgovor.

Brez dovoljenja ne sme nihče pripeljati družin na naše območje. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 1. maja 1977.

ČD ŠOŠTANJ

VABILO

Cebelarstva družina Celje VABI čebelarje celjske regije in sosednjih čebelarstev organizacij (tudi neorganizirane) na predavanje o boleznih čebel in zalege, ki bo dne 17. 4. 1977 ob 9. uri v dvorani KS Podgradom (pri Stegu) pri Celju.

Odbor

ČEBELARJEVA OPRAVILA V APRILU

TONE NARED

Čeprav je ta mesec navadno še vedno muhast, pa je to že najbolj ugoden čas, da temeljito pregledamo in uredimo čebelje družine.

Ker smo se morali v marcu omejiti le na najnujnejša opravila, moramo v tem mesecu vsa dela pri čebelah temeljito opraviti. Predvsem moramo poskrbeti za zalogo hrane, ki v tem času nikakor ne sme biti manjša od 5 kg. Čebelja družina ne sme občutiti pomanjkanja. V aprilu pri naraščajoči zalegi zaloge hrane naglo kopni. Navedena zaloga velja predvsem za normalno družino v AŽ panju. V nakladnem so družine živanejše, zato moramo skrbeti, da je primerna tudi zaloga hrane. Če sem že v marcu svetoval previdnost pri razhlajevanju panjev, tudi v aprilu tega ni omalovaževati. Ta mesec nam že dopušča vsaj v primernih dneh temeljitejši posege. V AŽ panju temeljito očistimo panjska dna; morebitne mrtvice in voščen drobir. Navadno pri tem pregledu najdemo posebno pri družinah, ki so zložene v skladovnico (naš AŽ panj), družine stisnjene ob steni. To stanje si je čebelja družina ustvarila med zimskim mirovanjem. Kaj storiti? Na nasprotni strani zimske gruče odvzamemo primerno število satov, sredino gnezda prestavimo na sredino panja, odvzete sate pa postavimo na nasprotno stran.

Ker vem, da že precejšnje število slovenskih čebelarjev čebelari v nakladnem panju, sem tudi njim dolžan podati nekaj napotkov za prva spomladanska dela.

Že v prejšnjih navodilih sem svetoval, naj bi vsi čebelarji, ki čebelarijo v nakladnih panjih, preskrbeli rezervne podnice. No, verjamem, da vsi tega niso mogli ali zmogli napraviti. Kaj naj store eni ali drugi?

Kdor ima zadostno število rezervnih podnic in prezimuje v dveh nakladah,

svetujem, da gornjo naklado, kjer čebele navadno domujejo, prestavi na očiščevo podnico, spodnjo naklado pa navezne. Kdor pa nima rezervnih podnic, bo moral očistiti vsako podnico posebej. Poudarjam, da je izmenjava naklad primerna le tedaj, ko je naklada močno zasedena. Kdor prezimuje le v eni nakladi, naj doda drugo, po možnosti z izdelanim satjem le tedaj, ko je prva že močno zasedena. Ker v tem mesecu, razen v izjemnih primerih, še ni naravnih virov, naj čebelar to nadomesti. Pogosto pa že v aprilu vstavlja satnice.

Najidealnejši čas za vstavljanje satnic je vsekakor takrat, ko čebele že prično beliti satje z nektarjem iz naravnih virov, kar pa se v aprilu zgodi redkokdaj. Ker so satnice tudi za čebelarja precej draga zadeva, je treba na dodajanje počakati, sicer bomo imeli le preluknjane in iznakažene satnice. Vsekakor pa za gradnjo satja družino pripravimo tudi z dražilnim krmljenjem in tako istočasno pomagamo družini v razvoju in pospešujemo gradnjo satja. Če pa družina ni dovolj živahna, oziroma v njej ni mladic, ki imajo razvite voskovne žleze, tudi s krmljenjem ne bomo kaj koristnega dosegli. Ko smo že pri spomladanskem dražilnem krmljenju, naj omenim, da ga na splošno ne priporočam. Še zlasti ne čebelarjem s poznimi pašami, ker bodo od tega imeli samo sitnosti in nepotrebno delo. Priporočal bi ga pa vsem tistim, ki žele na hitro povečati število čebeljih družin. Posebno začetnikom, ki navadno komaj čakajo, da bi ogrebli roje, svetujem naj ob večerih pokladajo po 1/4 l sladkorne ali medne raztopine v razmerju 1:1. Poskrbe naj, da bodo panji toplo odeti in zgodnji roji ne bodo izostali. Večkrat so me čebelarji, ki sicer čebelarijo v AŽ panjih ali pa mešano, spraševali, kako najlaže priti do satja za LR panje. Najpreprosteje in najlažje

Prvo
spomladansko
cvetje

z vsajanjem naravnih rojev na satnice v LR naklade. Če je roj dovolj močan in zgođen, in seveda, če je v naravi dovolj dobre paše. Zato pa nam roj bogato povrne stroške. Dober roj bo ob naši pomoči v zelo kratkem času izdelal tudi do 20 satnic. Seveda pa se lahko poslužimo tudi drugih načinov: V AŽ panje vstavljamo LR satnice tako, da s primerne letvico, ki jo pritrdimo na spodnjo stran LR satnika, dobimo višino AŽ 26 cm. V tem primeru ne moremo zapreti okenca, ker je sat daljši, kar pa ni nič slabega. Lahko si pomagamo tudi z izrezovanjem satja iz AŽ satnikov, katere primerno prirežemo in nekoliko pripenemo v LR satnik. Če delo opravimo temeljito, bodo sati trdni in se presajanje sploh ne bo poznalo.

Možno je pa tudi prestaviti celo družino iz AŽ v LR panj. Družino v AŽ panju postavimo na mesto, kjer naj bi v bodoče stal nakladni panj. S prestavljanjem pričenemo, ko so se čebele na novem stojišču že dobro uletele. Seveda mora biti novo stojišče oddaljeno od

starega vsaj 3 km, da bi se čebele ne vračale na staro mesto. Za presajanje izberemo lep, topel dan in po možnosti tudi pomočnika, da bo delo hitreje opravljeno. Če satje še ni premočno zaleženo, ga lahko izrežemo in presadimo v LR okvire, v nasprotnem primeru pa presadimo samo suho, medeno ali malo zaleženo satje. Vse satje, ki je močno zaleženo, pa razvrstimo bolj ob strani, tako da ga bomo, ko se zalega poleže, odstranili ali pa presadili v LR satnike pozneje. Družini, ki je prej gosto zasedala plodišče AŽ panja, lahko dodamo že drugo naklado, katero izpolnimo s satnicami. Nastavimo pitalnik in takoj pričnemo malo močnejše dražilno krmiti 1/2 l v razmerju 1:1. Tako preseljena in oskrbovana družina bo hitro začela z gradnjo satja in ko bomo presadili še preostale sate, ki so bili tedaj zaleženi, bomo v kratkem času imeli družino v dveh nakladah.

V tem mesecu moramo tudi že montirati osmukalce za cvetni prah. Seveda brez smukalnih mrežic. Te bomo

vstavili kasneje, ko bodo čebele cvetni prah že nekaj časa nabirale. Nikakor se mi pa ne zdi prav, da nekateri čebelarji smukajo že prve grudice. Osmukalce namestimo bolj zgodaj zato, da se če-

bele nanje navadijo. Najbolje je, da namestimo osmukalce vsem panjem istočasno. Smukalne mrežice pa bomo namestili šele pred glavno obnožinsko pašo.

Čebelnjak
Aloja Bukovška —
Golo Brdo

OBVESTILO

Čebelarska družina Podnart-Kropa prireja v soboto, dne 16. aprila 1977 v Kulturnem domu v Podnartu veselico s srečolovom. Pričetek ob 19.30. ČISTI DOHODEK JE NAMENJEN ZA IZGRADNJO IZOBRAŽEVALNEGA ČEBELARSKEGA CENTRA ČIC.

Vabimo čebelarje in ljubitelje čebelarstva, da se prireditve udeležijo v čim večjem številu in s tem pripomorejo pri izgradnji ČIC.

Čebelarska družina Podnart-Kropa

OBVESTILO

Naselja Dobrunje, Bizovik, Zadvor in Sostro (pri Ljubljani) s pripadajočimi zaselki, se proglašajo za okužena s pršico.

Veterinarska inšpekcija — Ljubljana

Veterinarski inšpektor
Kavčič Jože, dipl. vet.

OBVESTILO

Čebelarska družina Veržej obvešča prevoznike čebel, da bo na območju družine določila stojišča za pripeljane panje. Zato naj noben čebelar ne pripelje in postavi čebel na našem območju brez predhodnega obvestila in soglasja čebelarske družine Veržej.

Čebelarska družina Veržej

IV. letnik

1977

številka 4

bilten

medex exp.-imp.

d. e. delo na domu
in kooperacija

Zapihal jug ... v panjove zadiši
čebelar cvetje ...

Oton Župančič

KAJ JE UGOTOVIL PRIMARIJ FEIKS

MITJA VOŠNJAK

Odlomek iz knjige »Propolis — zdravilo jutrišnjega dne«, ki bo izšla pri založbi Mladinska knjiga

Ker je pač doktor Feiks iz dneva v dan ugotavljal, kako malo pomagajo marsikateremu bolniku z ranami na želodcu ali na dvanajsterniku najsijajnejša zdravila iz mogočnih in modernih farmacevtskih tovarn, se je odločil in je pričel iskati pomoč tudi v skromni in stari, a vselej človeku naklonjeni naravi.

»Kaj, propolis, je to zdravilo,« so ga spraševali, ko je začel, on pa je razmišljal po svoje:

»Morda je propolis zdravilo, morda tudi ni, tega ne vem, niti ne vedo drugi! Pa kaj bi sploh razmišljal o zdravilih, dajmo raje o zdravju in o vsem, kar ga ohranja! Zakaj me nihče ne sprašuje, če je sonce zdravilo? Če je zdravilo sveža, čista voda, če je zdravilo dišeč zrak naših gozdov? Pa prepotena srajca ob vzponu na gorske vrhove, ugriz v sočno jabolko ali skodelica mleka?

Nič ne sprašujmo in ne ugibajmo preveč, raje živimo kot ljudje, pa bomo vselej zdravi!«

Ni torej nič ugibal, kaj je propolis, bilo mu je dovolj spoznanje, da človeku v stiski lahko pomaga. Da celi rane, ki so se zarezale v kožo, da bi mogoče celil tudi rane, ki so se zajedle v sluzničo človeških organov.

Odločil se je torej za bolnike z ranami na dvanajsterniku in na želodcu, točno tristo jih je zajel v svoj poskus. Med njimi jih je bilo šest, ki še niso dosegli dvajsetih let!

Približno sto jih je bilo, pri katerih je bolezen trajala manj kot tri leta, prav toliko, ki so bolehalo od treh do desetih let in še enkrat toliko, ki so se zdravili že več kot celo desetletje.

Da ne bi tvegala in da ne bi komu škodoval, je vsem vsaj v začetku, zagotovil tudi običajno zdravljenje z dieto in z

zdravili, ki pomagajo ali pa še raje ne. Približno polovici bolnikov je dajal še propolis, ali točneje, trikrat na dan pred jedjo vodno emulzijo propolisove alkoholne raztopine. Pozneje, ko se je pričel o učinkovitosti naravne zdravilne snovi, je marsikje opustil dieto in vsa uradna zdravila pa uporabljal samo še propolis.

Uspeh je kmalu dobil povsem točne, merljive vrednosti.

V treh dneh zdravljenja so ob normalnih sredstvih ponehale bolečine le pri desetih odstotkih bolnikov, ob zdravljenju s propolisom se je rešilo bolečin v istem času sedemdeset odstotkov.

Do sedmega dneva zdravljenja se v prvi skupini zaradi bolečin ni nič več pritoževalo petindvajset odstotkov bolnikov, v skupini s propolisom pa že petinsedemdeset. Rentgenski pregledi so po štirinajstih dnevih pokazali ozdravitev pri tridesetih odstotkih iz prve in pri šestdesetih odstotkih iz propolisove skupine.

Po daljšem času, ko se je bolezen pri marsikaterem bolniku spet ponovila, so se morali odločiti za operacijo pri petnajstih odstotkih bolnikov iz kontrolne skupine, a le pri petih odstotkih med tistimi, ki so jemali propolis.

Po opravljenem preizkusu je lahko primarij Feiks prepričljivo poročal, da omogoča uporaba propolisa skrajšanje časa zdravljenja in hitreje premagovanje bolečin, da propolis povečuje število bolnikov, ki so bili uspešno zdravljeni, da se ob njem trikrat zmanjšuje število primerov, kjer so pozneje nujni operativni posegi.

Seveda je primarij Feiks proučeval in ugotavljal le učinkovitost propolisa pri zdravljenju ran, ki pa ne nastajajo

same od sebe, ki so posledica vrste vzrokov, prikritih v samem organizmu in prav tako v okolju.

Zdravil je le posledice, ne pa vzrokov, če bi hotel drugače, ne bi smel biti le zdravnik — internist, pač pa hkrati še specialist za vrsto bolezni človeškega organizma in tudi za vrsto obolenj okolja, v katerem človek živi.

VOŠČINE, VOSEK IN SATNICE PRI MEDEXU

V marčni številki Biltena smo s članom prof. dr. Nežke Snoj dobili nekaj koristnih in potrebnih opozoril oziroma navodil o pravilnem ravnanju z voskom in voščinami, ki bodo pomagala vsakemu čebelarju, da se sam zavaruje pred raznašanjem hude gnilobe čebelje zalege.

Kako pa je s starimi voščinami, voskom in satnicami pri Medexu? To vprašanje nam pogosto zastavljajo, pa bi zato opisal, kako pri nas poteka proizvodnja satnic. Poskrbeli smo za vse ukrepe, da bi uničili provzročitelja te bolezni in nudili čebelarjem kvalitetne razkužene satnice.

Že pri prihodu starih voščin v naše skladiščne prostore smo zagotovili vse potrebno: pošiljke, ki jih dobimo po pošti, prav tako pa tudi voščine, ki jih prinašajo čebelarji, odkupuje oziroma prevzema samo naša poslovalnica na Miklošičevi 30. Prevzemajo jih v posebnem prostoru na dvorišču, ki je povsem ločen od ostalih prostorov, kjer skladiščimo in prodajamo čebelarški material. Skrbno pakirane voščine vozimo iz tega skladišča naravnost v prekuho — kuhajo jih v kraju, kjer v bližnji okolici ni čebel. Prekuhavanje smo organizirali po strokovnih navodilih dr. Snojeve.

Vosek, pridobljen iz starih voščin, se zavija v vreče iz jute in nato prevaža v skladišče Medexa na Linhartovi cesti, kamor je kakršenkoli dovoz starih voščin najstrožje prepovedan. Na Linhartovo cesto prepeljemo tudi vosek iz na-

Tudi ob propolisu se bodo rane na želodcu in na dvanajsterniku še pogosto pojavljale, ne propolis in ne čebela ne premoreta moči, da bi segla prav do vzrokov. Edini, ki bi morda lahko načel tudi vzroke, bi bil človek sam, če bi seveda zmogel dovolj volje in moči. Tega pa doktor Feiks ni raziskoval.

še poslovalnice ali pa pošiljke drugih dobaviteljev.

Skladišče voska na Linhartovi cesti je v prvem nadstropju, od tam se dovaža vosek v topilnico. V njej sta dva avtoklava, v katerih se vosek topi in vre pri 120 °C najmanj 30 minut. Tako se uničijo zanesljivo vse spore, oziroma provzročitelji hude gnilobe. **Povsem razkužen vosek se nato pretaka v posebne čistilce, kjer se umiri in očisti.**

Šele prečiščen in razkužen vroč vosek odteka po ceveh v pritličje v satnišnico, kjer so stroji za izdelavo satnic. Tu proizvajamo po želji naročnikov satnice različnih izmer ter jih takoj pakiramo v kartone po 10 oziroma 11 kg in kartone nato vskladiščimo. Iz skladišča odpošiljamo satnice nato v različne prodajalne ali pa posameznim čebelarjem, skrbimo pa, da se že izdelane satnice nikjer med transportom ne srečujejo niti z voskom, še manj pa z voščinami.

Upam, da bo moje pojasnilo zadovoljilo tudi posamezne čebelarje, ki so izražali včasih dvome v neoporečnost Medexovih satnic. Poudaril bi rad, da je naša delovna organizacija najbrž še bolj kot posamezen čebelar zainteresirana, da izdeluje satnice, ki so povsem brez bolezenskih klic, saj se zavedamo škode, ki bi jo lahko povzročila nevestna in nestrokovna proizvodnja. Dobro, razkužene satnice pa niso samo v korist čebelarjev, pač pa tudi v ponos naši organizaciji.

M. G.

BARVA MEDU

SIMON SMUK, DIPL. ING.

Prva lastnost medu, ki jo človek zna je barva. Ta lahko prehaja od brezbarvne, preko rumene ali rjavordeče do zelenkasto temne. Čeprav barva ni odločilni faktor pri ocenjevanju sveže točenega medu, ima tako za proizvajalca, kot za potrošnika zelo pomembno vlogo. Barva je ena od lastnosti, ki kažejo na zrelost medu, na morebitno pokvarjenost ter pri sortnih medovih tudi na izvor.

Na barvo medu vpliva: sestava, predelava, embaliranje, pogoji in čas skladiščenja, konsistenca, vrsta paše in drugi faktorji. Tako se celo barva medu istega izvora lahko spreminja v odvisnosti od klimatskih faktorjev ob priliki medenja, temperature dozorevanja v panju in vrste čebel. Med, ki izvira iz medišča, je svetlejši, kot med pridobljen iz plodišča, oziroma iz plodišča prestavljenih satov. Meritve so pokazale, da je med iz starega satovja vedno temnejši kot tisti, pridobljen iz novega. Opazne so celo razlike v barvi medu, ki izvirajo izosednjih satov.

Svetli medovi so v tekočem stanju temnejše barve, kot takrat, kadar so kristalizirani, pri temnih medovih pa tudi po kristalizaciji navadno ostane rjavkast ton. Na barvo vplivajo prisotni koloidi, pH, pepel, razmerje med posameznimi sladkorji, količina pepela, polifenoli itd.

Polifenoli (flavonoidi) dajejo z železovimi spojinami, ki lahko pridejo v med ob priliki predelave in skladiščenja, temno obarvane produkte. Ti nastajajo tudi pri reakciji med sladkorji in aminokisljinami, beljakovinami ter polipeptidi, ki

so v medu vedno prisotni. Fruktosa sama je v kislem mediju deloma nestabilna, kar prav tako povzroča obarvanje. V temnih medovih so našli spojini tyrosin in triptofon, katerih v svetlih medovih ni.

Temnejši medovi pri segrevanju običajno močneje potemnijo kot svetli. Pri vseh medovih pri segrevanju, oziroma pri daljšem uskladiščenju nastaja spojina hidroksimetilfurfurool, ki tudi povzroča obarvanje. Med, ki vsebuje več cvetnega prahu, močneje potemni.

Barvo lahko določamo s prostim očesom, kar pa nam daje zelo relativne vrednosti, saj so različne osebe isti vzorec ocenile kot rumeno-rjav, rumenkastorjav, rjavkasto-rumen, temno-rumen itd. Lahko si pomagamo z barvnimi kartoni, ki dajejo boljše rezultate, vendar so tako dobljene vrednosti približne. Primerne rezultate dobimo s posebnimi optičnimi aparati.

Barva je pomemben faktor pri ocenjevanju medu, vendar je treba upoštevati tudi druge lastnosti. Tako temna barva lahko izvira tudi iz prekomernega segrevanja. Če je barva medu, katerega izvor potrjujejo druge analize (mikroskopiranje cvetnega prahu, okus itd.) temnejša, kot je za ta med običajno, lahko smatramo, da je do obarvanja prišlo zaradi pretiranega segrevanja oziroma dolgega časa uskladiščenja.

Čebelar in predelavec bi si vsekakor morala prizadevati, da pri svetlih medovih z raznimi manipulacijami (s pregrevanjem in topljenjem), ne bi povzročala obarvanja. Obratno pa velja seveda tudi za naravne temne medove.

POGOVOR Z ANTONOM ŠKOFOM — POKLICNIM ČEBELARJEM V POKOJU

JOZE RESNIK

ANTON ŠKOF

Ali je res, da ste vso delovno dobo službovali kot čebelar?

Kot čebelar sem nastopil službo meseca maja 1926. leta pri znanem velečebelarju Francu Kirarju v Malečniku pri Mariboru. Tedaj je imel že 400 čebeljih panjev, kasneje je število povečal na 470 gospodarskih panjev. Ko sem končal šolo v 14. letu, so mi bile najbolj pri srcu čebele. Na kak drug poklic sploh nisem mislil. To veselje do čebel še vedno čutim. Vsaka čebelja družina je svet zase, veselje me, kadar jim s svojim posegom lahko pomagam. Polnih 43 let sem služil pri navedenem čebelarju in bil upokojen kot kvalificiran čebelar.

Nek čebelarski pregovor pravi: »Muhha ne da kruha.« Ste tudi vi takšnega mnenja?

S tem se res ne morem strinjati. S čebelarstvom se da preživljati kot z vsakim drugim kmetijskim delom. Kdor ima pravo veselje do čebelarstva in kolikšaj gospodarskega smisla, za svoje

potrebe primeren čebelarski obrat, bo lahko shajal. Za ekonomsko čebelarstvo velja izrek: »S trebuhom za kruhom!« Kadar zmanjka ali usahne čebelja paša, je družine potrebno prepeljati tja, kjer je.

Zelo mlad ste se zaposlil, saj ste bil še skoraj otrok. Znano je tudi, da so mladi ljudje občutljivi za čebelje pike. Kako ste to premagovali?

Zaradi tega res nise mimel posebnih težav, čeprav je bil moj obraz kdaj podoban polni luni, v kozji rog me pa še nikoli niso ugnale. Pri opravljanju čebel mora biti čebelar miren in zbran. Nasprotno se kaj rado pripetijo, da čebele vračajo čebelarju njegovo živčnost. V sezoni sem bil vse dneve pri čebelah, kjerkoli smo jih pasli v domačih krajih, v Liki ali po dalmatinskih otokih. Če bi bil cmera, me Kirar ne bi jemal s seboj. Gotovo sem si s pogumom pridobil zaupanje.

Ste kdaj kaj posebnega doživeli v vaši dolgoletni čebelarski praksi, ko ste selili čebele širom po Jugoslaviji?

Vseh doživljajev bi bilo za lepo knjigo. S čebelami sem potoval domala po vsej Jugoslaviji. Če pa primerjam čebelje paše nekoč in danes, je že velika razlika. Ko se je začelo modernizirati kmetijstvo, so se poslabšale pašne razmere. Nekoč so čebele nabrale ozimnico na ajdi in otavi, sedaj jo je potrebno dopolniti s sladkorjem. Svoj čas nismo krmili čebel s sladkorjem, kot moramo to delati danes, da jih ohranimo pri življenju.

Na dolge razdalje smo prevažali čebele z vlakom po več vagonov hkrati, s seboj smo vozili tudi poltovorni avtomobil. Z avtom smo prevažali čebele od končne postaje do pašišča ali obratno. Sedaj lahko povem, da sem polnih 25 let vozil s tem avtomobilom brez voz-

niškega dovoljenja brez nezd in kom-
plikacij.

Ob neki priložnosti, ko smo vozili čebele domov iz Like, sva s Kirarjem spremljala pošiljko vsak v svojem vagonu. Med vožnjo sem zapiral vrata vagona, da bi se zavaroval pred prepihom. Na vsem lepem mi je zmanjkalo tal pod nogami in sem odfrčal kot ptiček po zraku. Pristal pa na progovnem nasipu, ravno, ko so mimo zdrdrali zadnji vagoni. Razen odrgnine na kolenu se mi ni nič zgodilo. Pot sem moral nadaljevati peš do prve postaje. Tam sem pričakal naslednji vlak in sem zaradi te nezgode prispel v Maribor z 24-urno zamudo.

Znano je, da je Franc Kirar izumitelj svojega panja. Kirarjev panj ima veliko prednosti. Posebno se obnese pri prevažanju čebel na dolgih vožnjah. Nekoč smo selili čebele iz otoka Hvara v Hercegovino na kaduljino pašo. Takšna selitev je zelo zahtevna, ker je potrebno voziti čebele ne samo ponoči, ampak tudi podnevi. Zaprte čebele dan težje prenašajo zaradi višjih zunanjih temperatur in sončne svetlobe. Po petih dneh nakladanja, prekladanja smo prispeli v Kulo gorinsko. Tedaj smo spoznali, da smo prišli prepozno. Kaduljin cvet se je že osipaval. Zato smo se vrnili proti Mariboru. Čebele so bile ves čas vožnje od Hvara do doma zaprte. Med potjo smo jim brizgali v panje vodo, podobno megli. Na tej vožnji so bile čebele 10 dni je nenavadno dolgo vožnjo dobro prestalo in — kar je najvažnejše — brez izgub! Naveden primer te izredno dolgotrajne vožnje je nedvomno edinstven v sodobni čebelarški praksi. Ob neki drugi priložnosti, ko smo selili čebele na pašo v Liko, je bilo med čebelarji veliko razburjenja. Pritoževali so se nad izgubami zaradi zadrževanja. Spominjam se, da je bil najlažji primer izgube 8, najtežji pa 30 panjev čebelnih družin. Tedaj sem spremljal našo pošiljko 300 panjev in nisem imel nobenega mrliča. Potem, ko

smo vse uredili pri čebelah in jih namestili na pašišču, sem naslednjega dne obiskal ostale kolege, s katerimi smo skupaj vozili čebele. Dvignili so me na rame in vzklikali: »Ovaj pčelar je dopelal 300 košnica, a nije ogušio ni jedan pčelac.«

Ko gledam nazaj na pestro preteklost, ni bilo vedno vse lepo in rožnato. Vmes je bilo veliko trpljenja. Večkrat sem že omahoval pri nakladanju in razkladanju panjev. V prometu je vedno prekratko odmerjen čas. Da je čas res zlato, sem večkrat občutil na svojem telesu. Če so nam na kakšni postaji po nešteti zahtevah končno dostavili vagon, smo jih morali takoj naložiti. Kasneje smo prevažali čebele samo s kamioni, kar nam je mnogo olajšalo delo in prihranilo čas.

Katere čebelne paše so po vašem mnenju najbolj zanesljive?

Med zgodnjimi spomladanskimi pašami je upoštevanja vredna akacijeva, paša, kadar ni spomladanske pozebe. Med najizdatnejše paše seveda sodijo gozdne paše.

Sedaj, ko ste že upokojen, se še kaj ukvarjate s čebelarstvom? Ko sem pred 7 leti odhajal v pokoj, mi je moj bivši delodajalec podaril tudi čebele. Gotovo je vedel, da bi mi bilo brez njih preveč dolgčas.

Vi imate več sinov. Bo kateri med njimi sledil vam in nadaljeval s čebelarstvom?

Moji sinovi pridejo radi pomagat, kadar prevažam čebele, pri točenju meda in drugih opravilih, kjer je potrebno več rok. Lahko se pohvalim, da imam sina čebelarja.

Malce nenavadno vprašanje. Če bi bili še enkrat mladi, bi se še odločili za čebelarški poklic?

Brez premisleka bi se še odločil za čebelarstvo. Zakaj pa ne! Mlad človek rad potuje iz kraja v kraj. Vedno si na svežem zraku in pri čebelah. Mar je lahko še kaj lepšega kot takšen poklic?

Veliko sem spoznal ljudi in njih navade, bil sem med njimi kot domačin.

Vi ste poklicen čebelar. Nekateri pa čebelarijo, ker jim je to konjiček. Imate

tudi vi kakšnega svojega konjička in kaj je tisto?

Moj konjiček je petje. Nad 40 let že prepevam v zboru.

ČEBELE NA TAJSKEM

IRENA PETKOVSEK
(nadaljevanje)

Apis Florea F. je najbolj primitivna in po velikosti najmanjša čebela iz rodu *Apis*. Podobno kot čebele velikanke, tudi pritlikave čebele gradijo gnezda na prostem. V širšem zgornjem delu enojnega satovja, kjer je shranjen med, se vršijo tudi sporočilni plesi. Spora-zumevalni ples je orientiran horizontalno. **Lindauer** (1975) je označil plesni jezik čebel *A. Florea F.* za najbolj primitivnega med vsemi plesi čebel iz rodu *APIS*. Struktura satja pritlikave čebele je taka, da se pod prostorom za shranjevanje medu zvrstijo celice za shranjevanje peloda, celice čebel delavk in celice s troti, če jih je kaj. Matičniki so zgrajeni vzporedno s površino celice čebel delavk in običajno na spodnjem koncu satovja.

Opazoval sem 106 gnezd čebel *A. Florea*; največje število matic je bilo 12 v enem gnezdju. Znano je, da ima ena kolonija čebel *A. Florea* na spodnjem koncu satja tudi po 15 matičnikov. Imel sem dve koloniji pritlikavih čebel brez matic. Ena izmed njih je uspela vzgojiti novo matico, druga pa ne. Pri tej so čebele kmalu odmrle.

Malašphandova (1972) je temeljito preštudirala čebele *A. Florea*. Poročila je tudi o razlikah glede telesne velikosti čebel in velikosti celic: pri primerjavi velikosti čebel delavk, trotoev in matic je ugotovila, da so troti in njihove celice opazno večje kot celice delavk. Tudi na pogled so celice trotoev debe-

lejše kot celice matic. Satje čebel *A. Florea* je podobno kot pri ostalih vrstah iz rodu *Apis*.

Velikost celice čebel *A. Florea* je majhna, če jo primerjamo z ostalimi vrstami čebel.

Seljenje je pri pritlikavi čebeli zelo pogost pojav. Našel sem roj *A. Florea*, katerega je sestavljalo približno 600 čebel delavk in matica. Velikost rojev je bila različna, troti so bili prisotni le včasih.

Kljub svoji sorazmerno precejšnji velikosti, lahko matica zelo aktivno leti, če je kolonija ogrožena. Prav ta aktivnost matic omogoča pogosto seljenje čebel. Možno je, da je aktivnost matic posledica selekcijskega pritiska, ki ga že nekaj stoletij ustvarjajo domačini s praznjenjem satja.

Na Tajskem je mnogo vasi, katerih prebivalci si ustvarjajo dohodek prav s prodajo satja pritlikavih čebel. V eni teh vasi, ki sem jih obiskal, so vsak teden zbrali na stotine satov čebel *A. florea*. To nepretrgoma počenjaajo že celo desetletje. Ta vas je hkrati eden glavnih preskrbovalcev medu, ki ga vsak teden pošiljajo v Bangkok. Neki tamkajšnji posestnik mi je zaupal, da skupaj s številnimi prijatelji lovci na čebele zbere poleti, v največji sezoni, tudi do tisoč satov na teden.

Čeprav dajejo čebele *A. florea* malo medu, so glede na svojo razširjenost in množino kljub vsemu poglavitne proizvajalke medu na Tajskem.

SONČNI TOPILNIK SAMOHOD

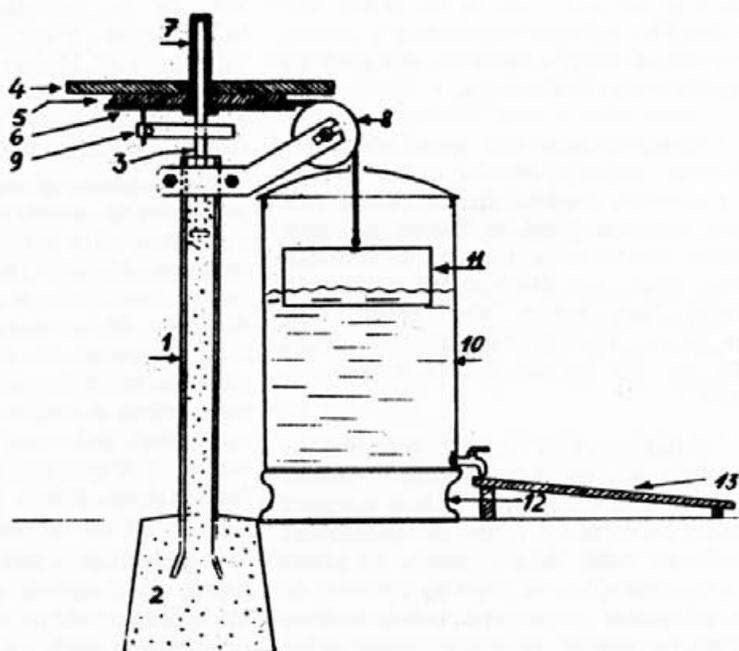
V 22. številki Garten KTZ iz Demokratične republike Nemčije opisuje čebelar SCHRÖDER sončni topilnik, ki se po njegovi zamisli samodejno vrti, da sončni žarki stalno navpično padajo na vosek. Zamisel je preprosta. V večji posodi je voda, ki zaradi uravnane gtekanja upada in z njo tudi plovec na njeni površini. Primerna vrstica je ovita preko koluta pod topilnikom, ki se zaradi tega vrti ob upadanju vode. Odtekajočo vodo lahko uporabljamo na čebelnem napajalniku.

Za običajni sončni topilnik je treba napraviti primeren podstavek. Tega tvori poldrugo colo debela cev, ki je na spodnj strani zasidrana v cementno podnožje. Zgoraj moli iz cevi 30 cm dolgo okroglo železo, ki je s cementom trdno izdelano v cevi in tvori nekako navpično os, na kateri se vrti sončni topilnik. Vrtljivi del naprave predstavlja 20 mm debela lesena plošča primerne veliko-

sti, da nanjo postavimo sončni topilnik. Pod to ploščo je nameščen 20 mm debel kolut v premeru nekako 280 mm. S tega koluta vodi preko posebnega vodilnega kolesca vrstica do plovca. Da pa vrv ne zdrkne s koluta, smo nanj pritrjili nekoliko večjo okroglo ploščo debeline 5 mm. Skozi vse tri lesene dele izvrtamo pravšno odprtino, da vanjo ravno še porinemo 200 mm dolgo cevko, ki smo ji na eni strani privarili železen obroč, na katerem sedi lesena naprava, zgoraj pa privarili ploščico, da je cevka zaprta. Ta cevka je osišče cele naprave in jo nataknemo na okroglo železo, ki moli iz podstavka.

Ker je celotna naprava obešana na navpično os, se z izredno lahkoto vrti, posebno če pravilno uravnesimo topilnik.

Na železni cevi podstavka je pritrjena ročica, ki drži manjše kolesce, preko katerega teče vrstica do plovca nad

Oznake pri sliki:

1. Stojalo
2. Betonsko podnožje
3. Os celotne naprave
4. Lesena plošča
5. Leseni kolut
6. Vezana plošča
7. Osišče
8. Vodilni škripec
9. Napenjalna vzmet
10. Posoda za vodo
11. Plovec
12. Podloga
13. Napajalnik

vodo. Da je vrvica stalno napeta, skrbi vzmet stare budilke, ki smo jo pritrdili na spodnji strani lesenega koluta, ter tvori nekako protiutež plovcu. Ta vzmet tudi povzroča, da se vrvica lepo navija na kolut, kadar nalivamo vodo v posodo.

Posoda za vodo je odpadni embalažni sodček, ki smo mu ob dnu privarili primerno pipico. Postavljena je na izrabljeno avtomobilsko gumo in je na vrhu prekrita. Plovec pa je dobro utesnjena težja odpadna kuhinjska posoda, ki visi na vrvici.

Za pravilno obratovanje zavrtimo topilnik na podstavku nekajkrat na levo, da napnemo urno vzmet in obenem navijemo vrvico okoli koluta, nakar jo po-

tegnemo preko škripca do plovca in jo privežemo nanj, ko leži v najvišjem položaju na vodi. Sončni topilnik uravnamo tako, da meri točno proti soncu. Odslej ga ne bo treba več uravnati. Pač pa moramo točno uravnati odtekanje vode, da je topilnik ves čas nagnjen točno proti soncu. Površina vode polagoma upada, zaradi tega odvija plovec vrv s koluta in vzmet se napenja. Ob polnjenju posode pa napeta vzmet navija vrvico zopet okoli koluta. Odpadno vodo z uspehom uporabljamo kot napajalnik za čebele.

Po članku v Garten KTZ 22/75

J. M.

NE UNIČUJMO PAŠNIH ČEBEL

Živimo v času velikega napredka kmetijstva in tudi čebelarstva. Kmetijski strokovnjaki priznavajo čebelarstvo za koristno kmetijsko panogo.

Pomislimo, kaj se dogaja s pašnimi čebelami na poljih kmetijskega kombinata! Čebelarim v bližini njiv, ki jih kmetijske organizacije obdelujejo s svojim modernim strojnim parkom. Stroji hitro in temeljito opravijo delo. Napredni kmetijski strokovnjaki pa ne pomislijo, kaj se dogaja s pašnimi čebelami v času podora oljne repice. Strašno mora pretresti vsakega naprednega čebelarja, ko vidi, kako njegove delavke padajo v grob — to je pod brazdo. Čebela se drži cveta oljne repice in skrbno nabira nektar ter cvetni prah, ob tem pa pada v zanesljivo smrt.

Medicinski strokovnjaki so že ugotovili, da matični mleček, cvetni prah in

med učinkujejo na človeški organizem kot odlična poživila. Zakaj človek kljub temu tako kruto ravna s pašnimi čebelami?

Čebelarske družine, čebelarska društva, podprimo zahtevo za zaščito pašnih čebel v času podora oljne repice! Izrecno zahtevamo prodor oljne repice v nočnih urah! Kjer pa tega ni mogoče izvesti, naj kmetijci obvezno obvestijo čebelarje vsaj en dan prej, da pripravijo svoje čebele. Sicer lahko pri tem nastanejo velike izgube dragocenih delavk.

Čebelarji, resno premislite in nastopimo z združenimi močmi!

Čebelarji, prosim, napišite k članku svoje mnenju, primombe ali dodatne predloge!

Anton Petrovič,
Hvaletinci

ZADRUGE IN ČEBELARJI

Predelujem vosek v satnice na sodobnih strojih za izdelavo satnic.

Zamenjujem vosek za satnice, ali pa jih izdelujem iz vašega voska, ki ga predhodno razkužim in prečistim. Voščine cedim na posebni elektrocentrifugi, pri čemer dobite več voska.

Za odgovor priložite znamko. Vse informacije pri DŽINIČ Sakib, čebelar, 74310 GRANIČANICA.

IZVOR IN POSLEDICE SUPERČEBELE, KI OGROŽA AMERIŠKI KONTINENT

Da vsako vprašanje superčebele ni tako preprosto kot se pogosto smatra, najzgovorneje kaže dejstvo, da so postali v ZDA tako vznemirjeni, da je ministrstvo za kmetijstvo naročilo 1971. leta državni Akademiji znanosti formiranje posebne komisije čebelarstvih strokovnjakov, ki naj preiščejo zadevo. Nato je sprejel ameriški senat 1975. leta zakon, s katerim so prepovedali uvoz čebel in čebeljih ličink, kršilci tega zakona pa naj bi bili kaznovani s 1000 dolarji globe in z do letom dni zapora. Poleg tega pa zakon pooblašča poljedelsko ministrstvo, da se dogovori s pristojnimi vladnimi organi Kanade, Srednje Amerike, Kolumbije in Mehike o skupnem nastopu proti tej nevarnosti.

Za kaj gre?

Ze pred nekaj leti se je razvila v Braziliji hibridna čebela, ki je zasenčila vse do tedaj poznane čebelne zvrsti. Zjutraj gre na delo prej kakor katera koli druga čebela in je na delu do poznega večera, leti hitreje, dlje in višje, živi dalj časa, hitreje se razmnožuje in daje dvakrat več medu kot druge čebele. Imajo pa na žalost to lastnost, da so izredno napačne in krute. Do sedaj so v Južni Ameriki, kjer je njihov izvor, pomorile okoli 150 ljudi in nešteto domačih živali. Kako agresivne in trdožive so, navajajo primer, ko so se naselile v stanovanje nekega kapetana v Rio de Janeiru, z njimi so se morali spoprijeti gasilci z metalci plamenov, vendar brez uspeha.

Kako je prišlo do teh čebel v Južni Ameriki?

Brazilski entomolog Warwick Estevan Kerr je hotel na vsak način vzgojiti superčebelo in sicer s križanjem zelo donosne in bojevite afriške čebele (*Apis mellifera adansonii*) in v Braziliji udomačene pohlevne italijanske čebele (*Apis mellifera ligustica*). Leta 1956 je Kerr prepeljal 48 matic afriške čebele v Brazilijo, od katerih jih je pa ostalo le 26. Napraviti je dal panj s posebnimi zapornicami pri žrelu, skozi katerega so mogle izletavati samo delavke. Leto pozneje je pa pri obisku napravil nek čebelar usodno napako. Odprl je zapornice pri žrelu in 26 matic se je porazgubilo po okoliških gozdovih. Milijoni čebel, ki so danes razširjene v Južni Ameriki in nenehno osvajajo nova območja, izvirajo od teh 26 matic. Na zunaj izgledajo po-

dobno kot italijanske čebele, so pa obdržale borbenost afriške čebele. To lakstnost so prenašale na potomstvo. Zanimivo je, da so potomke, ki se širijo proti severu, izredno agresivne, nasprotno pa pri tistih, ki se širijo proti jugu, ta agresivnost pojema in so pri tamkajšnjih čebelarjih postale zavoljo svoje donosnosti zelo priljubljene.

Zaradi agresivnosti Kerrovega čebelnega rodu se prebivalstvo trudi, da bi ga uničili. Kjerkoli najdejo kmetje roje, jih požigajo in zastrupljajo. Se pa tako hitro razmnožujejo, da so do sedaj ostala vsa prizadevanja tamkajšnjega prebivalstva brezuspešna. Južnoameriške oblasti pa skušajo reševati to vprašanje na ta način, da spuščajo na območje afriških križancev množstvo trovov iz čebelnih družin-italijank v težnji, da bi prenesli njihovo dedno maso na afriške križance. So pa križanci zavoljo svoje hitrosti vedno prvi na mestu spraitve matic. Razmišljajo tudi o tem, da bi s strupenim škropivom na celih območjih uničili vse čebele, kar pa bi resno ogrozilo ravnovesje v naravi.

Sedaj se širijo te čebele letno 300 km proti severu in ni težko izračunati, v kolikšnem času bodo lahko zasedle Srednjo Ameriko, Mehiko in ZDA. Težava je tudi v tem, da je udomačena italijanska čebela zelo navezana na izbrani panj, medtem ko so križanci z vsem zadovoljni. Prav jim pridejo zapuščeni hlevi, napuščji, luknje v zemlji in podobno. Če italijanske čebele ne dobe hrane, se stisnejo v panj in poginejo od lakote; križanci pa ne obupajo in iščejo toliko časa, da najdejo nove prehranbene vire.

Za ameriško poljedelstvo bi pomenila invazija superčebel pravo katastrofo. Poleg izgube 100 milij. \$ vrednosti pridobljenega medu in voska, bi nasadi in poljščine, katerih razvoj je popolnoma ali pa deloma zavisen od opravevanja čebel, dali manjši dohodek v vrednosti čez 6 milijard dolarjev. Komisija pri Akademiji znanosti v ZDA je napravila že vrsto poskusov naravnanih na to, kako bi se ubranili prodora teh križancev. Med drugim se ukvarjajo z vzrejo superčebelne zvrsti, ki naj bi bila manj agresivna, manj rojiva in potepuška, ohranila pa naj bi marljivost in donosnost. S to nalogo se ubadajo različni genetiki (med njimi že imenovani Kerr),

so pa vsi ti poskusj še vedno pod vprašajem. Kljub vsem poskusom so pa strokovnjaki še vedno v velikih skrbah, kajti že jutri lahko pripelje ladja ali tovornjak, naključno ali pa namerno, iz

Južne Amerike afriško križanko in kdo ve, če se to že ni zgodilo?!

Po Scott in Kathleen Seegers
v Das Beste povzel M. Mencej

ZDRAVILNOST JODA

O pravilu »bolje preventiva kot kura« ni kaj razpravljati, velja za vse živali; zdravljenje živali je v mnogih primerih negotovo, še posebno pa bolnih čebeljih družin. To nas sili, da iščemo sredstva za preprečevanje številnih bolezni, ki bi lahko napadle družine.

— Osnovno je, da čebelam preprečimo vsak kontakt z bolezenskimi viri. Vedno to ni izvedljivo, vendar gre v bistvu za higieno: najstrožja čistoča, dezinfekcija, sterilizacija, izolacija itd.

— Čebele bi bile odporne tudi, če bi jih lahko npr. cepili, kar žal ni izvedljivo.

— Določeno odpornost čebel proti boleznim lahko dosežemo tudi z racionalno prehrano, bogato z elementi, ki so v zelo majhnih količinah neobhodno potrebni za normalen razvoj organizma: vitamini, cvetni prah, minerali, oligo-elementi. Eden teh elementov je *jod*, ki pri višje razvitih živalih vpliva na izločanje tiroksina, hormona žleze ščitnice, ki uravnava ves metabolizem: rast, produkcijo in reprodukcijo. Normalno jod uživamo s hrano in pitno vodo. Pomanjkanje joda med drugim povzroča golšavost ali pretirano povečanje žleze ščitnice pri sesalcih.

Jod je vsesplošno znano in vsestransko učinkovito zdravilo, vendar je njegova uporaba nekako prišla iz navade.

1. Jod je verjetno najboljši antiseptično sredstvo, učinkuje dolgotrajno, obstojno in zanesljivo tudi v globino. Na površini sledovi uporabe že izginejo, medtem ko se njegovo delovanje nadaljuje v globino, ker je v maščobah topljiv. Jod torej preprečuje infekcije.

2. Jod je antipsorično sredstvo, uničuje pršice garij in prav tako pršice v sapnikih čebel, ki so obbolele za pršičavostjo.

3. Jod je fungicidno sredstvo, specifično zdravilo proti mikozam, glivičnim obolenjem, ki jih povzročajo glivice ali plesni.

a) proti kvasnicam, ki povzročajo fermentacijo pokritega medu, kar pa se sicer redko zgodi;

b) proti plesnenju satov v času prezimovanja čebel;

c) proti poapneli in okameneli zalegi.

Uporaba joda v panju je preprosta:

1. Jod je hlapljiv, njegovi hlapi imajo dostop povsod. Z naraščanjem temperature hitreje izhlapeva. Nameščen nekje v panju (izven dosega čebel) in zmešan npr. z lesnim premogom izhlapeva počasi in dolgotrajno pod vplivom prezračevanja in toplote, ki jo oddaja čebelja družina.

Če zažgemo v panju lističe, prepojene z jodom, se panj napolni z dimom, čebele ga vdihavajo in jod uničuje pršice v sapniku čebel, obolelih za pršičavostjo.

2. Jod je topljiv v alkoholu, kar omogoča pripravo tinktur, in celo v vodi, če ga dodamo v obliki kalijevega jodida.

3. Sol joda in kalija dodamo v razmerju 10 miligramov na 1 liter medene ali sladkorne raztopine, ki jo dajemo čebelam pri dražilnem ali zimskem krmiljenju. Čebele zelo dobro prezimijo.

Jod nima nobenih škodljivih učinkov, niti na zalegi niti na odraslih čebelah, prav tako čebele ne odklanjajo hrane, ki vsebuje to sol. V primerjavi z drugimi sredstvi ima veliko prednost, ker ga lahko dajemo čebelam kadarkoli, tudi v času paše, ker stopi v normalno sestavo živalskega tkiva. Njegova uporaba ni draga. Jod deluje proti vsem boleznim čebel. Ker uničuje mikrobe in viruse, je primeren za boj proti majski bolezni, proti hudi ali ameriški gnilobi, proti lahki ali evropski gnilobi in celo proti nosejavosti. Kot fungicid — zdravilo proti gobam in glivicam, je specifično zdravilo proti vsem mikozam, kot so npr. poapnela in okamenela zalega, plesnenje in kvašenje.

Uporaba joda je predvsem *preventivna*, povečamo odpornost in vitalnost čebeljih družin. Uspeh se pokaže že, če sladkorni raztopini za zimsko krmiljenje dodamo 10 miligramov kalijevega jodida!

Avtor: Labay
Povzela iz La Belgique Apicole,
maj in junij 1976,
Tilka Jamnik

SLADKOR IZ DREVESNIH SOKOV

Narava proizvaja v rastlinah razne sladkorje. Te nam ponuja v koreninah in gomoljih, v semenju in sadežih, v listih in celo v drevesnih deblih. Odkar je postal sladkor tržno blago, gojimo sladkorne rastline v strnjanih nasadih, tako tudi sadno drevje in jagodičevje zaradi sladkih plodov.

Javor je že od nekdaj privlačeval človeka, ker vsebuje njegov sok obilico sladkorja. V tem pogledu se odlikuje posebno **sladkorni javor** (*Acer saccharinum*). Ta je doma v Kanadi in v severnih predelih ZDA, kjer se je zaradi njega razvila prava sladkorna industrija. Zaradi tega ima Kanada javorov list tudi v svojem državnem grbu.

Že Indijanci so nasekavali javorovo deblo, da se je sladki sok po vložnem koščku skorje cedit v podstavljeno posodo. Na ognju so redke sok zgostočili v sirup. Mraz pa ga je spreminjal v trdno snov. Od tistih časov se je njihova sladkorna industrija spremenila v sodobne obrate.

Dandanes navrtajo deblo sladkornega javora v višini pol metra nad zemljo, da sega vrtna poldruga centimetra poševo navzgor. V vrtno zabijejo posebej izdelane cevčice s kavljem, na katerega obešajo nabiralne posode. Sok priteka iz dreves le podnevi. Dvakrat na dan pobirajo sok in ga v posebnih sodih odvažajo na farme s predelovalnimi pripravami. Pridelovanje soka poteka le na pomlad in to skozi tri do štiri tedne. Prvič navrtajo drevo, ko je staro okrog 35–40 let. Nato ga desetletja lahko izkoriščajo. Prezgodnje navrtanje škoduje rastlini in s tem tudi proizvodnji.

Od doraslega javora pridobijo letno 2,5 do 3 kg čistega sladkorja. V prejšnjem stoletju so tudi v ogrski polovici avstrijske monarhije pridelovali sladkor iz ostrolistnega in srebrno listnega javorja. Vendar je ta industrija zamrla, ker so od posameznega drevesa pridobili komaj 2 kg sladkorja na leto. Gojiti so začeli uspešnejšo sladkorno peso.

Pomladanski sok sladkornega javora vsebuje 5,15 % trsnega sladkorja. Po sestavi je v soku 85,4 % trsnega sladkorja, 5,09 % reduciranega sladkorja, 6,76 % organskih snovi, 8,75 % vode in 0,98 % pepela. Poleg tega še 0,98 do

1,67 % jabolčne kisline in neznatne količine malonske kisline. Javorovega sladkorja ne rafinirajo, ampak ga samo zgostijo in sušijo s toploto. Zato je rumenkaste do rjavkaste barve in zaradi jabolčne kisline zelo priljubljen.

Po članku v Schw. Bienenzeitung 11/76

povzel J. Mayer

APITERAPIJA

Etimologija besede »apiterapija«: (apis /lat./ — čebela) in terapija (therapeia /gr./ — zdravljenje, negovanje), je tudi postopek, ko pri določenih obolenjih (revmatizem, itd.) izpostavimo bolnika čebeljim pikom ali ga zdravimo s čebeljimi pridelki.

Avtor članka nam pove dva primera: L. 1973 sem nesel neki 70-letni ženski matični mleček in cvetni prah. Imela je sklepno revmo, zaradi katere je postajala vse bolj nepokretna. Ne da bi ji želel vzbujati prazne upe sem ji svetoval prebrati knjigo »Pametna uporaba čebeljega strupa« (avtor Jojriš), v kateri je opisan tudi njen primer. V soglasju z zdravnikom se je ženska odločila za opisano terapijo. Njen pokojni mož je bil čebelar in na vrtu sta bila še vedno dva zanemarjena čebelja panja. Žensko sem naučil, kako privabiti čebele na kuhinjsko okno, jih uloviti, da se sama »pici« z njimi. Prisostvoval sem prvim pikom, da bi videl, če ni alergična. Čebelje pike je potrebno dobivati postopno, od enega do deset na dan. Začeli smo v septembru, vendar zaradi mraza čebele kmalu niso več izletavale, pa tudi njihov strup je v času počitka manj aktiven. Uboga ženska je prestala zimo s pomočjo nekaj lončkov matičnega mlečka in cvetnega prahu. V aprilu se je ponovno odločila za postopek s čebeljimi piki: od aprila do julija je prejela približno 300 in sedaj normalno hodi.

Drug primer: Preteklo zimo sem ženski, ki je prav tako trpela za sklepno revmo, vendar živi v mestu in si torej ne more privoščiti čebeljih pikov, svetoval injekcije na bazi čebeljega strupa. Zvedel sem, da takšnih injekcij v Franciji ni, pač pa jih je moč dobiti v Nemčiji in Švici. Čez nekaj mesecev je bila ženska popolnoma zdrava in navdušena nad postopkom zdravljenja. Prinesla mi

je fotokopijo navodila in naslov nemške ustanove, ki ji je priskrbela ampule s čebeljim strupom. Apiterapija je torej realnost, vendar je Francija v zaostanku, kar se tiče uporabe v primerjavi z nekaterimi deželami Srednje Evrope, ki že imajo, kot se zdi, banke s čebeljim strupom.

Avtor: Arnould
Prevod iz Revue française d'apiculture,
oktober 1976
Prevod: Tilka Jamnik

O PAŠAH

Na Madžarskem v mestu Gödöllő imajo ERTI arboretum, v katerem proučujejo medovitost 54 vrst akacij. Ugotovili so, da so med njimi najbolj medovite naslednje vrste akacije; vrsta ZALAI, NYIRSEGI in ROSA akacija. Vrste akacij, ki imajo veliko stranskih poganjkov, med katere sodi tudi naša akacija, ne priporočajo, ker so ugotovili, da te vrste ne sodijo med najbolj medovite vrste.

Podobno je tudi z euodijo, katerih je sedemdeset vrst. Madžarska pospešuje sajenje akacije in erodije ob cestah, v drevoredih in ob hišah; in s tem izboljšuje čebeljo pašo.

Pri nas pa se sprašujemo, ali euodija sploh med? Ker čebele zelo rade obiskujejo to drevo, sklepam, da tudi pri nas med.

Naša čebelarstva društva bi morala zato bolj misliti na izboljšanje čebelje paše in se zato povezati z gozdarji in jim priporočati sajenje medovitih dreves.

Nikolaj Györfi,
Murska Sobota

PLES ČEBEL

Karl von Frisch je ugotovil, da se s plesom čebele sporazumevajo; sporočajo si smer in oddaljenost obilne paše, ki so jo odkrile nekatere med njimi.

Skupina ameriških biologov pod vodstvom Adriana Wennerja pa je v nasprotju s Fischerjem 1. 1967 postavila tezo, da je ples samo odpozorilo ostalim čebelam, medtem ko jim lasten voh omogoča, da najdejo vir hrane: ko čebela odkrije obilno pašo, se vrne v čebelnjak in pleše, druge čebele ji sledijo in se navzamejo vonja, ki ga je čebela prinesla. Po Wennerjevem mnenju ta vonj omogoči čebelam, da najdejo nahajališče hrane, ne pa tolmačenje plesa.

Ples čebel je nato raziskoval James Gould na Rockefellerjevi univerzi v New Yorku. Čebela svoj ples orientira glede na višino sonca, če pa pleše v mraku panja, ga orientira glede na vertikalno. Gould je obesil v panj veliko svetilko, ki je učinkovala kot sonce, plesoči čebeli pa je pobarval oči, da je tako zmanjšal njeno občutljivost na svetlobo. Plesoča čebela je mislila, da je v mraku in je svoj ples orientirala glede na vertikalno, medtem ko so ostale čebele mislile, da ga orientira na vir svetlobe in so iz panja izletele v napačno smer. Hipoteza von Fischerja je bila tako potrjena. Čebele si posredujejo smer in oddaljenost paše s kotom, pod katerim je orientiran ples.

J. N.
Povzetek iz La Belgique Apicole
julij-avgust 1976
Tilka Jamnik

MEDENI JOGURT

Med živili, ki so biološko predelana, cenijo predvsem pri medu in jogurtu njuno veliko dietetično vrednost. Logična posledica je izdelava novega produkta iz njiju: medenega jogurta.

Dodajanje medu jogurtu bi lahko povzročilo zaradi izredne obogatitve s sladkorjem, določene probleme zaradi okuženja jogurta s kvasnicami in spori plesni. Takšna mešanica bi bila idealno okolje za njihov razvoj. Vendar do tega ne pride zaradi posebnih anti-biotičnih vrednosti medu, posebno zaradi sestavine inihina, ki zavira rast mikroorganizmov.

Med mnogimi prednostmi, ki jih dosežemo z dodajanjem medu, je nedvomno izboljšanje jogurtove arome in okusa. Medeni jogurt gre tudi bolje v prodajo.

V medu sta predvsem glukoza in fruktoza in druge vrste sladkorjev, v manjših količinah. Včasih uživamo jogurt sladkan z običajnim gospodinjskim sladkorjem, s saharozo ali kakim drugim sladilom. Dodajanje medu jogurtu torej predstavlja najprej sladilo, toda s sladkorji, ki se laže in hitreje absorbirajo. Hranilnim vrednostim jogurta so z medom dodani oligo-elementi, ki so bistveni za vsestranski razvoj slehernega živega bitja.

Špansko mlečno združenje je predstavilo tak novi izdelek na Simpoziju o Apiterapiji.

Povzetek iz La Belgique Apicole
september 1976
Prevod: Tilka Jamnik

IZSLEDKI PRI UPORABLJANJU PROPOLISA V OTORINOLARINGOLOŠKI PRAKSI

RNDr. I. MATEL, MUDr. J. STRAKA, RNDr. J. ČIZMARIK

V letih 1971—1972 smo na svojih delovnih mestih poskušali uporabiti protivnetni, mukolitični, lokalno anestetični in epitelizacijski učinek propolisa, v otorinolaringologijo. S propolisom smo zdravili paciente s temi diagnozami in dognanji:

Poglejmo podrobneje potek zdravljenja v posamičnih diagnozah:

Pri prvi diagnozi v primeru 4 zunanjih otitisov je šlo za težka, difuzna, močno srbeča eventuelno boleča vnetja. Propolis smo aplicirali v obliki alkoholne raztopine (5—7%), 2 ali 3-krat dnevno, s pomočjo napojene gaze vložene v sluhovod. Istočasno smo s propolisom dajali tudi antibiotike. Izboljšanje stanja smo dosegli 5—9 dni po zdravljenju.

Pri drugi diagnozi v primeru 4 kroničnih mezotimpanalnih (exacerovanih) otitisov smo aplicirali dva do trikrat dnevno 5% alkoholno raztopino propolisa v množini 10 kapelj v sluhovod in istočasno na obolelo mesto namestili vložek prepojen s 7% alkoholno raztopino propolisa. Propolis smo dajali 8—10 dni. Tudi to zdravljenje smo družili z antibiotiki. V dveh neuspelih primerih smo bakteriološko ugotovili Klebsiello in Pseudomonas. Oba primera smo potem obvladali z večimi antibiotiki.

Pri tretji diagnozi smo v dveh primerih traumatičnih trikotnih perforacij bobniča dnevno aplicirali 15% alkoholno raztopino propolisa na robu perforacij z vložkom (tamponom) s 7% alkoholno raztopino propolisa. To smo aplicirali 2-krat dnevno.

Pri četrti diagnozi smo v primeru 3 težkih ulceroznih stomatid aplicirali propolis 3-krat dnevno v obliki 3 do 5% alkoholne raztopine z natiranjem sluznic pred jedjo. Hkrati s propolisom

smo dajali antibiotike in vitamine v celoti. Izboljšanje stanja smo dosegli v 8—12 dneh. Zaradi dobrega protibolečinskega delovanja so pacienti lažje sprejemali hrano.

Pri peti diagnozi smo zdravili podobno tudi 6 pacientov z aftoznim stomatitisom in smo ozdravljenje dosegli čez 3—8 dni stopnji obolenja. Eno pacientko iz te skupine smo morali zaradi kožne alergije izločiti. Pojave smo obvladali s peroralnimi antialergetiki.

Pri šesti diagnozi je v primeru 10 pacientov s stanjem laryngitis chronica in rhinopharyngitis chronica šlo za stanje z bolj ali manj izrazitimi atrofičnimi spremembami sluznice. Te paciente smo zdravili z aerosolovo inhalacijo 3 do 5% alkoholne raztopine propolisa v številu 5 do 10-krat po 1-krat dnevno ali vsak drugi dan. Pri vseh pacientih smo opazili navadno že po 2—3 inhalacijah postopno izginjanje neprijetnih subjektivnih znakov. Objektivno smo zabeležili nazadovanje vnetja sluznice, olajšano ekspektoracijo in izginjanje zasušujoče sluzi. V tej skupini pacientov nismo uporabili nobenega drugega zdravila.

Pri sedmi diagnozi ob treh primerih rhinitis chronica atrophica c. foetoreozaena smo bolnike zdravili tako:

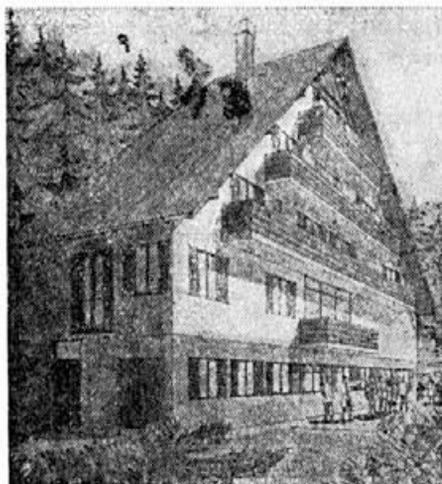
a) 1 do 2-krat dnevno v nos 3—5% spray + 1 do 2-krat dnevno 5—15% mast nanesemo na gazo,

b) istočasno smo dajali 1-krat dnevno aerosolovo inhalacijo 5% alkoholne raztopine propolisa poprečno 10—12-krat,

c) to skupino smo pri zdravljenju kombinirali z dajanjem antibiotikov (pretežno streptomycin), vitaminov in preparatov, vsebujočih železo.

(nadaljevanje sledi)

PRISPEVKI ZA ČIC

	din
Mirko Grad iz Dragomlja	200,00
Ivan Košnjek z Naklega	20,00

Člani ČD Zagorja ob Savi	850,00
Člani ČD Sora	260,00
Čebelarstva družina Ljubljana	3.500,00
Stane Todori iz Ljubljane	100,00
Alojz Braniselj iz Cerknice	100,00
Franc Albreht iz Rakeka	1.000,00
ČD Ljubljana	1.000,00
Alojz Bukovšek z Golega brda	4.000,00
Alfonz Kump iz Avstrije	60,00
ČD Spodnja Kungota	256,00
Borut Jereb iz Celja	44,00
Ivan Kragelj iz Ljubljane	20,00
Ernest Rečnik iz Sentjurja	74,00
Jože dr. Benigar iz Ljubljane	1.327,00
ČD »P. Močnik« Studenci-Pekre (Maribor)	500,00
ČD Gradišče — Lenart	2.550,00
Božič Matija iz Ljubljane	207,00
Saldo sklada na dan 15. 3. 1977	48.690,60.

Vsem darovalcem iskrena hvala!

REPUBLIŠKA VETERINARSKA UPRAVA SPOROČA O STANJU ČEBELJIH KUŽNIH BOLEZNI V SLOVENIJI ZA ČAS OD 1. 3. DO 15. 3. 1977

PRSIČAVOST: V občini Domžale (Trzin) v 1, Kamnik (Krivčevo) v 1, Grosuplje (Brezje, Sentvid pri Stični) v 2, Koper (Hrastovlje, Marezlge) v 2, Kranj (Strahinj) v 1, Ljubljana-Šiška v 2, Ljubljana-Vič v 7, Maribor (Lovrenc na Pohorju) v 2, Radlje ob Dravi v 3, Sežana (Hruševica) v 3, Škofja Loka (Dolenja vas) v 2 in Nova Gorica (Orehovlje, Ajševica) v 2.

KUGA ČEBELJE ZALEGE: V občini Koper (Dekanj, Hrvatini) v 3 čebelnjakih, Maribor v 1, Metlika (Križevska vas v 2, Postojna v 1, Sežana (Štorje) v 2.

OBVESTILO

Čebelarstvo društvo Radovljica obvešča vse svoje člane, da bo sprejem za kuho voščin in voska samo dne 16. 4. 1977 in to od 8. do 18. ure.

ČD RADOVLJICA

ZAKLJUČNI RAČUN ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE ZA POSLOVNO LETO 1976

V 1976. letu je bilo v Zvezo čebelarških društev Slovenije včlanjenih 54 čebelarških društev z 6308 člani. Med letom je pristopilo 595 novih članov, izstopilo pa je 927 članov. Naročnikov Slovenskega čebelarja je bilo okrog 250. Evidentiranih je bilo 58.291 naseljenih panjev.

	Din
Promet žiro računa je znašal	2,417.326,10
Promet blagajne je znašal	1,054.042,20
Skupni denarni promet je znašal	3,471.368,30

STANJE FINANČNIH SREDSTEV NA DAN 31. 12. 1976

	Din
Žiro račun	52.827,30
Blagajna	8.033,75
Naložbe — hranilne vloge	496.938,60
Sredstva sklada skupne porabe	11.219,65
S k u p a j	569.019,30

RAČUN USPEHA

	Izdatki din	Dohodki din
Članarina		730.791,85
Souporabnina poslov. prostorov		28.960,00
Marža na blagu in obresti		66.001,00
Dotacija — sofinanciranje (KIS, RK SZDL)		112.000,00
Dohodki revije Slovenskega čebelarja		90.455,90
Izredni dohodki		10.861,65
Osební prejemki s prispevki	204.884,40	
Materialni in funk. izdatki	74.773,45	
Stroški Slovenskega čebelarja	479.895,35	
Blago	49.761,15	
Pribitek	229.756,05	
	— 1,039.070,40	1,039.070,40

Ljubljana, 31. 12. 1976.

KNJIGOVODJA:
Ernest Kovše

PREDSEDNIK ZČDS:
dr. Jože Benigar

B I L A N C A — P R E M O Ž E N J S K O S T A N J E
ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE NA DAN 31. 12. 1976

AKTIVA	31. 12. 1975 din	21. 12. 1976 din
1. Osnovna sredstva in poslov. inven.	1,061.463,78	1,122.336,63
2. Sredstva na žiro računu	14.442,55	52.827,30
3. Gotovina v blagajni	750,00	8.033,75
4. Naložbe — hranilne vloge	220.838,95	496.938,60
5. Bančne nakaznice	0,00	17.411,00
6. Dolžniki za blago in usluge	17.015,85	2.741,70
7. Dolžniki za članarino	4.632,90	0,00
8. Drobni inventar	32.150,62	32.324,62
9. Blago na zalogi	219.685,75	285.577,45
10. Denarna sredstva skupne porabe	5.860,70	11.219,65
11. Posojila	25.360,00	24.346,00
12. Sklad za gradnjo ČIC	1.496,00	0,00
	1,603.697,10	2,053.756,70
PASIVA		
1. Sklad osnov. sredstev in poslov. inven.	1,061.463,78	1,122.336,63
2. Sklad za gradnjo ČIC	0,00	27.065,60
3. Poslovni sklad	238.750,90	288.319,15
4. Sklad skupne porabe	31.220,70	35.565,65
5. Tiskovni sklad	51.465,25	106.667,25
6. Prehod. terjatve: član. nakaz	19.935,70	36.538,40
7. Dobavitelji za blago in usluge	8.637,05	0,00
8. Izdajateljski sklad	15.960,35	0,00
9. Viri drobnega materiala	32.150,62	32.324,62
10. Rezervni sklad — prerazporeditev	144.112,75	373.868,80
11. Komisija za opazov. gozd. medenja	0,00	31.170,60
	1,603.697,10	2,053.756,70

KNJIGOVODJA:

Ernest Kovše

PREDSEDNIK ZČDS:

dr. Jože Benigar

IZKAZ
DOHODKOV IN IZDATKOV REVIJE SLOVENSKI ČEBELAR ZA 1976. LETO

	DOHODKI din	IZDATKI din
1. Avtorski in uredniški honorar		81.400,20
2. Seje uredniškega odbora		2.488,00
3. Tiskarski stroški		353.753,20
4. Poštšina		74.171,00
5. Stroški odpreme — ekspedit		15.240,00
6. Stroški administracije		38.654,45
7. Drobní material		842,95
8. Reklamni in mali oglasi	7.288,00	
9. Priloga BILTEN-MEDEX	80.000,00	
10. Prodaja posameznih števil	3.167,90	
11. Pokritje primanjkljaja	476.093,90	
	566.549,00	566.549,80

V letu 1976 je izšlo 12 števil revije Slovenski čebelar v skupni nakladi 75.600 izvodov.

Stroški enega izvoda znašajo 7,50 dinarjev, stroški enega letnika (12 števil) 90,00 dinarjev.

KNJIGOVODJA:
Ernest Kovše

PREDSEDNIK ZČDS:
dr. Jože Benigar

O B R A Č U N
SKLADA ZA IZGRADNJO ČEBELARSKEGA IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA
NA BRDU

	DOHODKI din	IZDATKI din
31. 12. 1967 po bilanci za leto 1967	237.750,00	
31. 12. 1968 promet	17.870,66	797,90
31. 12. 1969 promet	52.203,30	6.686,30
31. 12. 1970 promet	20.945,95	2.590,45
31. 12. 1971 promet	35.577,55	34.958,00
31. 12. 1972 promet	145.663,06	544.445,15
31. 12. 1973 promet	245.339,45	156.037,20
1. 1. 1974 po bilanci za leto 1973	11.452,58	0,00
31. 12. 1974 promet	28.044,55	126,00
31. 12. 1975 promet	57.866,65	113.271,20
31. 12. 1975 obresti za leto 1974	4.702,45	0,00
31. 12. 1976 promet	84.581,50	60.872,85
31. 12. 1976 obresti za leto 1975	4.852,95	0,00
	946.850,60	919.785,05
Saldo na dan 31. 12. 1976		27.065,60
	946.850,65	946.850,65
1. 1. 1977 stanje	27.065,60	

KNJIGOVODJA:
Ernest Kovše

PREDSEDNIK ZČDS:
dr. Jože Benigar

ALOJZIJ KEK

Dne 17. septembra 1976 je člana čebelarkega društva in čebelarke družine Trebnje globoko pretresla vest, da je umrl najstarejši član družine, ALOJZIJ KEK, iz Pluska pri Trebnjem. Bil je 76 let star, dober kmet in čebelar. Bil je funkcionar v raznih

društvi, kjer je vestno opravljal svoje funkcije. Poznamo ga kot dobrega sosedu, družinskega očeta in tovariša.

Čebelariti je začel kot osemnajstletni fant s kranjčji, leta 1918. Čebelaril je do svoje smrti, to je polnih 58 let. Bil je ustanovni član Čebelarkega društva Trebnje, ki se je ustanovilo leta 1923 in je bil ves čas tudi njen član. Dolga leta je opravljal v društvu razne dolžnosti, med drugim je bil tudi vrsto let predsednik društva.

Zadnjih devet let je bil predsednik nadzornega odbora društva in predsednik nadzornega odbora Čebelarke družine Trebnje. Za uspešno delo društva in družine ima veliko zaslug, saj je vedno izvrševal vse naloge, ki mu jih je društvo zaupalo.

Kot napreden čebelar si je prizadeval za napredek čebelarstva na našem območju, prav tako pa je bil tudi sam zelo napreden čebelar, saj si je zgradil sodoben čebelnjak s tridesetimi AZ panji. Vsak prosti čas je izrabil za delo pri svojih čebelah, ki jim je bil dolgo vrsto let dober oskrbnik, kar so mu vračale v veliki meri s svojimi pridelki.

Z njegovo smrtjo se je zrušil močan steber našega društva, saj je Lojze vrsto let sodeloval aktivno v njegovem delu. Njegovi predlogi so bili vedno koristni in upoštevani. Se posebno sedaj te bomo močno pogrešali, ko dobiva organizacija vse več nalog, v zvezi z razvojem čebelarstva, v katerega je družba pričela vlagati večja sredstva in za katerega kaže tudi večji interes.

Kot dolgoletnemu članu in funkcionarju našega društva ti obljublamo, da se bomo vedno spominjali tvojih nalog. Za tvoje 58-letno delovanje na čebelarstvu področju ti še enkrat v imenu našega društva, čebelarke družine

Trebnje, kakor tudi v imenu vseh ostalih čebelarjev izrekamo iskreno zahvalo.

Čebelarstvo društvo TREBNJE
Čebelarstvo družina TREBNJE
Tajnik Franc Senica

FRANC BOHINC

Dne 18. 12. 1976 nas je močno prizadela žalostna novica o smrti mladega in izredno požrtvovalnega člana čebelarke družine Skaručna, Franca Bohinca. Rodil se je 29. II. 1944 v taborišču.

Ko se je po vojni vrnil domov, je živel pri svojih starših. V tovarni

RAŠICA se je izučil za strojnega klučavničarja. Ker je želel izpopolniti svoje znanje, je poleg službe, ki jo je vestno opravljal vse do zadnjega, obiskoval še nadalje šolo svoje stroke.

Čebelariti je začel zelo mlad in tudi takoj postal član naše družine. Na sestanke je vedno rad prihajal. Bil je več let tudi predsednik ter je bil lansko leto ponovno izvoljen za tajnika. Svoje delo je vršil z vso predanostjo. Čeprav je bila njegova življenjska pot kratka, si je ustvaril lep dom in družinico, ki jo je zelo ljubil.

Da je bil povsod priljubljen, je pričal veličasten pogreb. Prerani grob je bil zasut z cvetjem in številnimi vencji.

Dragi Franc! Čebelarji te bomo ohranili v lepem spominu in hvala za vestno delo pri naši čebelarški družini. Naj ti bo lahka domača zemlja! Zalujoči ženi s sinkom pa naše iskreno sožalje.

Čebelarstvo družina Skaručna
12. 1. 1977

FRANC JERETINA

V štiriinosemdesetem letu starosti nas je 21. 4. 1976 zapustil dolgoletni član in odbornik Franc Jeretina iz Vrhovelj št. 11. Kot kmečki sin je kmalu spoznal, kako zvesto služi zemlja tistemu, ki jo dobro in zvesto obdeluje. Zaradi tega je postal tudi sam

napreden kmet, ki je bil vzor vsem daleč naokoli. Ko si je ustvaril družino, je začel tudi čebelariti s kranjčji. Postavil

si je v okras posestva nov čebelnjak in prišel na čebelarjenje z AZ panji. Član naše družine je bil od ustanovitve 1945. leta. Bil je večkrat izvoljen v upravni ali nadzorni odbor. Obiskoval je tudi razna predavanja z namenom, da si pridobi čimveč znanja. To znanje pa je prenesel na sina Mihaela — na naslednika. Zelo rad se je udeleževal sej in občnih zborov. Tak je bil vse skozi do svoje smrti. Leta 1974 je bil za svoje dolgoletno delo v organizaciji in pri čebelah odlikovan z redom Antona Janše III. stopnje.

Ob njegovem odprtem grobu smo se od njega poslovili čebelarji z društvenim praporom. Predsednik Franc Urbanija pa se je v imenu čebelarke družine najlepše zahvalil za ves njegov trud in prizadevanje, ki ga je doprinesel za čebelarstvo, njegovi družini pa izrekel globoko sožalje.

Ohranili ga bomo v lepem spominu! Naj počiva v miru in naj mu bo lahka slovenska zemlja, ki jo je obdeloval in tako ljubil!

Tajnik čebelarke družine Lukovica
Franc Omahna
3. 2. 1977

ANTON CIGOLE

Lani 27. oktobra smo spremili na njegovi zadnji poti našega najstarejšega čebelarja ANTONA CIGOLETA iz Zimaric pri Sodražici. Rojen je bil 1892. leta. Njegova življenjska pot je bila zelo težka. Po opravljeni zadrudni šoli je oblekel vojaško suk-

njo. Z drugimi zavednimi Slovenci in Hrvati se je znašel v Rusiji. Poslan je bil na Kavkaz in je tam čebelaril v Dadanblatovih panjih. Kasneje se je prijavil kot prostovoljec na Solunsko fronto. Po zlomu Avstrije pa je odhitel na Koroško kot borec za našo severno mejo. Po končani vojni se je ves posvetil zadrudništvu, čebelarstvu in sadjarstvu. Služboval je v Slavoniji, na Sušaku in potem v Punatu kot upravnik zadrudne trgovine. Tam je čebelaril v Baračičevih panjih, nato pa je prešel na AZ panje. Organiziral je veliko čebelarskih sestankov s predavanji. V letu 1937 mu je takratna Savska banovina podelila diploma z besedilom: »...što je širio u narodu napredno pčelarstvo.«

Po zadnji vojni je bilo njegovo prvo delo organizacija zadrudnega sektorja v Ribniški dolini. Za njegovo delo mu je

tudi ZČDS v Ljubljani podelila odlikovanje Antona Janše II. stopnje.

S Tonetom smo izgubili človeka, ki je živel za zadrudništvo, čebelarstvo in napredek. Uglednega in simpatičnega prijatelja! Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

Čebelarsko društvo
RIBNICA

BLAŽ KANTUŠER

Dne 3. aprila 1977 mineva eno leto, odkar smo celjski čebelarji pospremili na njegovi zadnji poti dolgoletnega, aktivnega člana Čebelarske družine in Čebelarskega društva Celje BLAŽA KANTUŠERJA. Rodil se je v delavski družini 1897.

leta v Zagradu pri Celju. Takoj po končanem šolanju je moral obleči avstro-ogrsko uniformo, ki jo je slekel šele kot Maistrov borec. Prvo službo je nastopil pri katastrski upravi v Ljutomeru. S svojo prirojeno družabnostjo, objektivnostjo in veselim značajem si je hitro pridobil širok krog prijateljev, med katerimi so bili tudi čebelarji, ki so ga že v kratkem času pritegnili v svoje vrste in ga navdušili za čebelarjenje. Bil je soustanovitelj ljutomerske čebelarske podružnice leta 1921 in njen prvi tajnik. Ko je bil po službovanju v Ljutomeru premeščen v Celje, ga je v njegov rodni kraj spremljalo še 10 čebeljih družin. Čebele so namreč postale sestavni del njegove družine. Tu se je takoj vključil v osnovno čebelarsko organizacijo, v kateri je kot odbornik in predavatelj sodeloval, dokler ni zbolel. Bil je soustanovitelj Čebelarskega društva v Celju in dolgoletni aktivni sodelavec. Njegovi članki objavljeni v Slov. čebelarju so bili vedno zanimivi in poučni, saj jih je napisal na podlagi lastnih izkušenj.

Da so njegovo delo in strokovno znanje visoko cenili, nam dokazujejo priznanja, ki jih je prejel: red Antona Janše III. in II. stopnje, priznanje od Čebelarskega društva Ljutomer in Čebelarskega društva Križevci pri Ljutomeru.

Blaža ni več med nami, spomin nanj pa bo ostal še dolgo med čebelarji, prav posebno še med njegovimi osebnimi prijatelji.

Za Čebelarsko družino Celje
Ivan Fegeš

JOZE POHAR

Globoko nas je pretresla žalostna vest, ko smo zvedeli, da je nenadoma umrl dolgoletni član, bivši predsednik in dolgoletni tajnik naše čebelarke družine tovariš **JOZE POHAR**, železniški upokojenec v starosti 76 let. Rodil se je 2. 3. 1900. Poslovili smo se od njega dne 5. 12. 1976 na pokopališču v Smartnem ob Paki. Kljub dolgoletni težki bolezni, ki ga je priklepala na posteljo, nas je njegova nenadna smrt presenetila.

Pokojni tovariš Pohar je služboval na raznih žel. postajah, najdlje pa na žel. postaji v Smartnem ob Paki kot šef postaje in to pred in po vojni. Med okupacijo je bil premeščen v Avstrijo. Zadnjih nekaj let do upokojitve pa kot žel. kontrolor.

Čebelariti je začel že v svoji mladosti in čebelaril dolga desetletja, dokler mu je to dopuščalo zdravje. Kljub temu, da je imel čebelnjak 1 uro hoda od doma, je bil vsak prosti čas pri njih. Čebelar-ska družina Smartno ob Paki ga bo ohranila v lepem in trajnem spominu.

Čebelar-ska družina
Smartno ob Paki

RAFAEL ČERNALOGAR

Dne 7. februarja 1977 smo se skupaj s sorodniki in znanci poslovili za vedno tudi idrijski čebelarji od dobrega tov. **RAFAELA ČERNALOGARJA**. Bil je znan čebelar v Idriji in okolici. Doživel je visoko starost 80 let.

Rodil se je 23. 10. 1877 v Čekovniku pri Idriji. Kot avstrijski vojak je bil ruski vojni ujetnik v daljni Sibiriji. Po vrnitvi v svoj rojstni kraj ni našel zaposlitve doma. Naši kraji so bili tedaj, po krivici priključeni Italiji. Zaposlil se je pri zbiranju starega orožja in municije na območju bivše soške fronte. Kljub znanju je po nesreči zgubil obe roki v zapeljivju in postal stoođstotni invalid. To se mu je zgodilo pomladi leta 1924. Hudo prizadet je še bolj vzljubil naravo. Kmalu po ozdravljenju se je v tolažbo oprijel čebelarstva. Začel je čebelariti najprej doma v Čekovniku,

pozneje v Idriji. Z raznimi ročnimi pripomočki, ki si jih je napravil sam, je z neverjetno tankočutnostjo rokoval s satniki in čebelaril z 10 do 20 AŽ panji. Tovariš Černalogar je bil med ustanovitelji Čebelar-skega društva v Idriji leta 1951 in od takrat naprej tudi zvest naročnik našega priljubljenega »Slovenskega čebelarja«. Z velikim zanimanjem je sledil vsakemu napredku v čebelarstvu. Bil je dober tovariš in je rad prenašal svoje izkušnje na mlajše čebelarje. Več let je opravljal funkcijo gospodarja društvenih čebel. Zadnji dve leti je zaradi starosti in bolezni opešal, tako da mu je pri vseh čebelar-skih opravilih pomagala žena Tončka. Ona je vzljubila čebele že v mladih letih na svojem domu v Dolenji Tribuši.

Končno pa je svoje ljubljene čebele odstopil svojemu nečaku, katerega je postopoma zadnje čase uvajal v čebelar-ske spretnosti.

Po osvoboditvi je bil zaposlen kot vratar pri Rudniku živega srebra v Idriji.

Dragi Rafael! Idrijski čebelarji te bomo ohranili v najlepšem spominu.

V imenu idrijskih čebelarjev
Julij Lapajne

CIRIL SITAR

Nenadoma je bila prekinjena v 70. letu življenjska pot čebelarja naše družine **CIRILA SITARJA**. Nihče ni pričakoval, da bo smrt tako iznenada prekinila delo še tako aktivnemu in še vedno dobro razpoloženemu članu nadzornega odbora in praporščaka naše družine.

Kruta usoda nam ga je iztrgala iz naših vrst 20. 12. 1976. Tako nepričakovano je odšel od nas. Z žalostjo v srcu smo se poslovili od njega na njegovi zadnji poti, ko smo ga spremljali čebelarji z društvenim praporom Kamnik—Domžale iz hiše žalosti v Preserjeh na pokopališču v Radomlje in se pri odprtem grobu poslovili od njega.

Da je bil priljubljen in spoštovan, se je videlo ob zadnjem slovesu, saj ga je na poslednji poti spremljalo veliko število čebelarjev, prijateljev in znancev.

Pokojni Ciril je bil nesebičen čebelar, ki je bil vedno pripravljen pomagati ali nuditi pomoč vsakemu, tako z nasveti

ali materialno. Za svoje delo ni nikdar iskal plačila. Plačilo mu je bila hvaležnost in pa zavest, da je napravil dobro delo. Za vse zasluge, ki jih je imel v čebelarstvu, posebno pa še za zasluge svoje osnovne organizacije čebelarstva družine HOMEK, kot dolgoletni član upravnega in nadzornega odbora in zastavonoša smo mu hvaležni. Odlikovan je bil z redom Antona Janše II. stopnje.

Dragi CIRIL, tebe ne bodo pogrešale samo tvoje čebelice in tvoji dragi do-

mači, pogrešali te bomo tudi mi, čebelarstva družina HOMEK. Noben sestanek, predavanje, občni zbor družine ali društva ni minil brez tebe. S tvojo smrtjo je nastala v naših vrstah velika praznina, ki nas bo vedno spominjala na tebe.

Za tvoje prizadevanje in opravljeno delo na področju čebelarstva ti izrekamo prisrčno zahvalo. Družini pa ob izgubi moža-očeta naše iskreno sožalje.

Čebelarstva družina
HOMEK

PRODAM

Prodaj večjo količino satnic AŽ mere. Alojz Klenovšek, Obrežje 80, 61433 RADEČE.

Prodaj štiri družine na satju (sedem satov) z lanskimi maticami. Berčič Tomaž, Kropa 90 a.

Prodaj 24 AŽ panjev desetsatarjev s čebelami (izdelava Grom Ignac) in prenosni čebelnjak. Ivo Javornik, Ljubljana, Ilirska 34, tel. 323 815.

V mesecu maju prodaj 24 naseljenih AŽ panjev desetsatarjev. Panji so zelo dobro ohranjeni, čebele so močne in zdrave (zdravniško potrdilo). Cena po dogovoru. Domej Ivan, Postojnska c. 15, 66257 Plivka.

Prodaj deset novih Kirarjevih panjev. Cena po dogovoru. Franc Goršek, Finžgarjeva 14, 63320 Velenje.

Prodaj šest naseljenih AŽ panjev. Stane Grajzar, Valburga 34, p. Smlednik. Prodaj 20 naseljenih AŽ panjev 9 in 10 satarjev. Cena po dogovoru. Klemenčič Avgust, Ljubljana, Jarška cesta blok 2.

Prodaj vse vrste osmukalcev za AŽ in LR panje, osmukalne mrežice vseh dimenzij (plastične, debeline 3 mm, premer odprtnic od 4,6 do 5,1) s posebnimi plastičnimi tulci za izhod čebel in trotoev. Oto Primožič, Prebold 34, 63312 Prebold.

Prodaj 40 AŽ panjev. Panji so novi desetsatarji (izdelava Krže — Vrhnik). Branko Smerke, Šmartinska 136, Ljubljana, tel. (061) 44-294.

Prodaj 10 AŽ panjev 9 satarjev. Čebele so zdrave, matice stare 1—2 leti, panji starejši. Cena 600.— dinarjev. Vičič Anton, Zarečica 15, Ilirska Bistrica.

KUPIM

Kupim večje število novih ali dobro ohranjenih panjev AŽ ali LR. Panji so lahko naseljeni ali prazni. Za izdelavo novih panjev dam les. V mesecu maju kupim tudi najmanj 20 rojev. Rudi Verdinek, Dovže 14, 62382 Mislinja.

Kupim čebelarstva revije in knjige, ki so bile izdane pred letom 1970. Antonič Josip, Tugomerjeva 2/X, Ljubljana.

Kupim prazne Fararjeve panje. V ponudbi navedite število, stanje in ceno. Ivan Rapič, Dužica št. 105, 44271 Zažino — Sisak.

Kupim pet naseljenih panjev Kirar A tip. Čebele morajo biti zdrave. Ivan Štemberger, Bezna 72, 62342 Ruše.